

საქართველო

საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გაზეთი. გამოდის სამშაბათობით

№ 6 (1707)

9 - 15 თებერვალი, 1999 წ.

● ღირს 50 თეთრი

კულბურის კონგრესანდა, ანუ რა „სიკეთე“ მოაქვს ყბაღაღებულ ბელესერიკიებს?!

მე-2 გვ.

გულაბერ კლარჯი

ქართველები რუსეთთან საუკუნესას
გაუგუდურებულნი ვხვდებით.
უნდა შევქმნათ ჭეშმარიტი ქართველთა
ელდგენელი საზოგადოება მე-2 გვ.

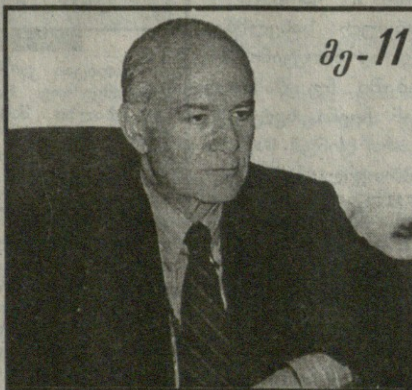

რა ბრძოლა იქნება მოქალაქეთა კავშირი ფრიდონიანთან?

მე-9 გვ.

მე-11 გვ.

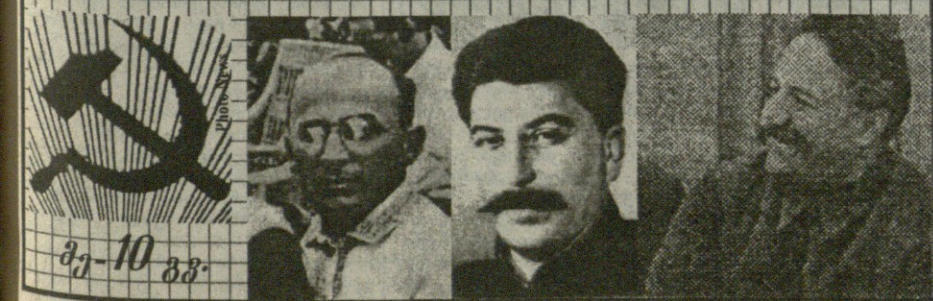

მე-11 გვ. მიხეილ,
საქართველოს
პარლამენტის
პრეზიდიონ
დამხმარე...

ნიჟნის თემა თანად მოქმედა ავტორი

ოსიკო
გვარიშვილი

ავადმოსაგონარი 1937 წელი

მე-10 გვ.

რაც ვიცი

მე-6 გვ.

კულტურის კონტრაბანდა, ანუ რა „სიკამათი“ მოაქვს ყბაღაღებულ ტელესერიალებს?!

ბოლო ათწლეულში საქართველოს ტელეარხები უწყვეტ ნაკადად უჩვენებენ ჩრდილო და სამხრეთ ამერიკულ ტელესერიალებს. მათ საკმაოდ დიდი აუდიტორია შეიძინეს. ფილმების პერსონაჟებზე ატეხილია ერთი აჟიოტაჟი. ადამიანები მოუთმენლად ელიან მომდევნო სერიებს და გუნება უფუჭდებათ, როდესაც შაბათ-კვირათ მათ არ უჩვენებენ. ფილმებს აჩვენებენ საუკეთესო საეთერო დროში, იმეორებენ მეორედ დღისთვისაც. ზოგჯერ რამდენიმე ტელესერიალი ერთდროულად მიდის, ისე, რომ რომელიმე მათგანს სრულყოფილად შეიძლება ვერც უყურო, რადგან სხვა ტელესერიალებიც გაინტერესებს და გიზიდავს. ამ დროს ბევრი ოჯახი პარალიზებულია, უფროსები ვერაფერსაა სატელევიზიო ვერსიებზე, ბავშვები და მოზარდები ვერ მეცადიან ნიშნები. ტელესერიალების დამაინტრიგებელი ეპიზოდებით გამომწვეული ცნობისმოყვარეობა ძლიერ დაუოკებელია. არის შემთხვევები, როდესაც ქურდები მოხერხებულად იყენებენ ამ დროს თავიანთი ზრახვებისათვის. ტელესერიალებს ეძღვნება სპეციალური გაზეთები, გამოიქვეყნება მრავალი ხუმრობა და ანეკდოტი. ერთი სიტყვით, შეიძლება ითქვას, რომ ტელესერიალებმა თავისებური ფენომენი ადგილი დაიკვიდრა ტელემედიუმებისა და ამით, ჩვენი საზოგადოების ცნობიერებაში. ფაქტია, რომ მათ დღეს მილიონობით ადამიანი უყურებს (რა თქმა უნდა, თუ შუკი აქვთ).

გადაღებების, თემისა თუ სიუჟეტის სრულყოფილების, მსახიობთა თამაშისა და სხვა ფაქტორების მიერ ტელესერიალებს თავისი შექცევადობა გააჩნია, რისი განსჯაც სპეციალისტების საქმეა. წერილში გვინდა შევჩერდეთ ტელესერიალების მოზაიკაზე იმ მომენტებზე, ფართო გაგებით თუ ვიწრო, იმ საკითხებზე (თემაზე), რომელიც საზოგადოებაში, შეიძლება ითქვას, აღმშვიდობებისათვის კი ხდის არა მარტო სერიის, არამედ ფილმის მთლიანად ნახვას. ესაა ფილმის ავტორთა და შემქმნელთა მიდგომა ოჯახურ-ნათესაურ, მეგობრულ-ამხანაგურ ურთიერთობებში, საერთოდ, მორალისადმი.

რა თქმა უნდა, დღევანდელ საქართველოში ინფორმაციის ევროპა-აზიის და სიტყვის ზღვარგადასული თავისუფლების ვითარებაში ყველას თავისი აზრი ეწება ამ საკითხებზე, მაგრამ მიუხედავად ამისა, დარწმუნებული ვართ ერთი მძლავრი ნაკადი მაინც იქნება, რომელიც ეჭვის თვლით უყურებს ყველაფერს ამა და ჩვენთვის სასიკეთოს ვერაფერს ხედავს მათში. ჩვენს მიერ გამოთქმული მოსაზრებაც ამ ნაკადშია.

დის ნაფიქრალის შემადგენელ ნაწილად შეიძლება მივიჩნიოთ. საკითხავია, როგორი ოჯახურ-ნათესაური და მეგობრული-ამხანაგური გარემოს დამკვიდრებას გვთავაზობენ ტელესერიალები დასავლეთ ნახევარსფეროდან? პირდაპირ, ყოველგვარი შეფარვის გარეშე ვიტყვი, რომ ეს არის დივერსია, ეს არის ზენოა, ზემოდაწვრება ჩვენს ადამიანებსზე, შესვლადეზინფორმაციაზე, ნათესაობაზე, სტუმრებზე, ამხანაგ-მეგობრებზე, თუ გინებათ, კაცურ კაცობაზე. ჯერ კიდევ 20-იან წლებში ასეთ რამეებს კონსტანტინე გამსახურდია კულტურულ კონტრაბანდად უწოდებდა. გაუგებარია, რაა შესაშური, მით უმეტეს, მისაბადი ჩრდილო თუ სამხრეთ ამერიკელთა „ცივილურობაში“ ამ თემაზეა საზოგადოებაში ტელესერიალებში თემისა და სიუჟეტის სიმამაცე იმ დამაინ-

ტრიგებელ შტრიხებზეა აგებული — მოიყვანს თუ არა ერთი მძაფრად მერის ოფიციალურ საცოლეს, ანდა ღვიძლი და კვლავაც საყვარლად ეყოლება თუ არა თავისი დის საქმროს („ველური გული“); ანდა „სიყვარულის უფლებაში“ შეიღწეოს უცხოელმა მამამისმა საკუთარ მეუღლეს (არა აქვს მნიშვნელობა ანდრესი მანსერას ნამდვილი შვილია თუ არა და არც იმას, თუ რა მზაკვრული ხერხებით შესძლო მანსერამ როზალიას ცოლად მოყვანა). მთავარია, როგორც იურისტები იტყვიან, პრეცედენტის შექმნა მაყურებელსაც, მანამდე სანამ ანდრესი მანსერას შვილად ითვლება, სული მისდის დაწყვილებული იხილოს ანდრესი და როზალია. შეიძლება ეს მართლაც დიდი სიყვარულია, მაგრამ რას ვუშვებთ მორალს? რას ეუბნებიან ტელესერიალები ჩვენს მაყურებელს? იმას, რომ შეიძლება თუკი მოვწონათ სადენინაცვლოები, ქვრივ მამებს ნაგლიჯონ და თავად შეირთონ ცოლად. ვინ იცის რამდენი ადამიანი ღვთის ნებით ადრეულად ქვრივდება. დაზღუდული ამ ხედრისგან არავინაა. ფილმიდან გამოდის ისეთი აზრი, რომ დაქვრივებიდან გარკვეული დროს გასვლის შემდეგ ქვრივ კაცს ცოლის შერთვა რომ მოუხდეს, სახლში დასაბრუნებელი უკავდება, საგონებელში უნდა ჩავარდეს — ვაითუ, შვილი შემეცილოს და საცოლეს წამგვაროსო. დასავლეთის ფილმებს ჩვენთან 60-80-იან წლებშიც უჩვენებდნენ, მაგრამ ძალიან იშვიათად, რომ მათში ყოფილიყო მინიშნებათა კი ოჯახურ-ნათესაური ურთიერთობების ამაზრუნე, ყოველ შემთხვევაში, ჩვენთვის ყოველად მიუღებელ მხარეებზე. ამ ფილმებში მართლაც საკმაოდ იყო აფიშირებული სექსი, პროსტიტუცია, ნარკომანია, მკვლელობა, ათასგვარი ძალადობა და სხვ. შეგინებიათ, რომ ყველაფერი ეს დასავლეთის სოციალური პრობლემები იყო და სხვა არაფერი. დღევანდელ ტელესერიალებში მოტანილი თემატიკაზე მაშინ არავინ იღებდა ფილმებს. შეიძლება „ცივილურობის დონის“ მხრივ მაშინ ეს ნაადრევ იყო. როგორც ჩანს, თავად

დასავლური საზოგადოების ცნობიერებაში მოხდა რაღაც ზნეობრივი ცვლილებები მომდევნო 90-იან წლებში, რაც, სამწუხაროდ, შეუძლებელია გარეშე აისახა იქაურ კინემატოგრაფში. რასაც კი ტელესერიალები ჩვენს მაყურებელს სთავაზობენ, ყველა მათგანში უკლებლივ ძირითადი თემატიკა ოჯახი და ნათესაური-ახლობლური ურთიერთობებია. ერთი სიტყვით, ეს არც უნდა იყოს ცუდი. ქართველები მეოჯახე ხალხი ვართ და გვიყვარს და გვიზიდავს ამ თემატიკაზე შექმნილი ნიგნები, სპექტაკლები, ფილმები. ჩვენი ენა-ქალაქები ამ ფილმებს დიდი ერთუზიანობითა და ინტერესით უყვ-

რიან. ამით ცხადი ხდება ის ფაქტი, რომ ჩვენებური მაყურებელი გულგრილი არაა ოჯახური და ნათესაური-მეგობრული ურთიერთობებისადმი. სამწუხაროდ, დრომ შექმნა უამრავი მიმე სოციალურ-ეკონომიკური პრობლემა ჩვენს ოჯახებში. ოჯახი, სანათესაო, შეიძლება ითქვას, ჩვენი ეროვნული პრობლემაა. საქართველო პატარაა და ყველა ყველას იცნობს, ყველას შავს მეგობარი და ღვიძლი სხვა კუთხეში. რაც არ უნდა შეურიგებელი პოლიტიკური მონიშვნები იყოს შენი ახლობელი, არასდროს გიხარია და გსიამოვნებს მისი პირადი თუ ოჯახური ტრაგედია. ეს ქართველური, კაცური თვისებაა, ეს ღირსებაა ქართველი კაცისა. ბევრ მაყურებელს ტელესერიალებში აღწერილი მწკვეთი საოჯახო ბატალიები შეიძლება საკუთარ ოჯახებში შექმნილ სურათებს აგონებს და ნუგეშსაც ამ ფილმებში ეძებს. მაგრამ სამწუხარო და უფრო

საგანგაშო ისაა, რომ ტელესერიალებში ოჯახური ბატალიები იშვიათად სწორედ ოჯახურ-ნათესაური ურთიერთობების სრული გადავარების, აღრევის, ნამდვილი სოციალური-გონიერების ფონზე. როგორც ჩანს, ტელესერიალთა ავტორები საკუთარი პროდუქციის სიმძაფრისა და მაღალი რეზონანსის მიღწევას სწორედ ოჯახური ტრადიციებისა და მორალის დაუნდობელი გაუქმებლად ჩვენებს (რეკლამირებას) საჩუქრად განზოგადებულ ძალად. ურად ასეთი ფილოსოფია და ოჯახის პერსპექტივის ხედვა ეხვევა თავს ჩვენს ტელემედიუმებში, რაც უკვე დამაფიქრებელი და საშიშია ჩვენი ეროვნული ცნობიერებისათვის. საქმე ისაა, რომ აქ გარდუვალად თავს იჩენს მომავალი დიდი განვითარების პრეკარიზაცია. საფრთხეს კიდევ იმპლიციტად, თუკი ასეთი თემატიკის ტელესერიალები პერმანენტულად მიწოდება ტელემედიუმებს. ცნობილი ამბავია, რომ სისტემატურობა და დაუინტერესებლობა საზოგადოების სოციალური ცხოვრების რაღაც მონაკვეთის შემდეგ აუცილებლად იწვევს გარკვეულ ძვრებს ან ცვლილებებს, აქ უკვე მნიშვნელობა არა აქვს დადებით თუ უარყოფითს.

ერთი საქმეა, პროზაული ლიტერატურა, რომელსაც მხოლოდ ერთი თელი დანტერესებული ადამიანი ყიდულობს და კითხულობს, მეორეა ტელესერიალები, რომელსაც ათასეული მეტი ეფექტი აქვს ადამიანის შემეცნებაზე. საქმე ისაა, რომ პირით თუ ეროვნულ ნიგნს ერთი ადამიანი კითხულობს, ამდენად შესაბამისი აზრობრივ-ცნობიერი რეაგირება ცნობილად უნდა იქნება, პირიქითაა. პირიქითაა, მით უმეტეს ოჯახურ-ნათესაური ურთიერთობების დამახინჯებულად ამსახველ და ჩვენი ტელეარხებით ნაჩვენებ ტელესერიალებს ნებისა თუ უნებლით დიდ და პატარა ჯგუფებად უყურებენ მილიონობით, თავად თვეების მანძილზე. ვგ კი არა, მოდად იქცა, საღამოობით ერთ

გაგრძელება მე-5 გვ.

თვალსაზრისი

დღევანდელ საქართველოში ეროვნულია ყველა ღოკანზე უნდა დაუჩივროს

ჩვენი „რეფორმატორები“ გვიმტკიცებენ, რომ თუ საზოგადოებრივ აქტებში ეროვნება არ აღინიშნა, ჩვენ მსოფლიო სტანდარტების დონეზე ვიქნებით, ხოლო ქართველისა და ქართული სახელმწიფოებრიობის დამცველი იქნება ძლიერი, დემოკრატიული, სამართლებრივი სახელმწიფო.

მსოფლიო სტანდარტები მაღალგანვითარებული და ძლიერი (თუნდაც ეკონომიკური, სამართლებრივი, სახელმწიფოებრივი თვალსაზრისით) ქვეყნებისთვისაა შექმნილი და არა დაშლილი, არასამართლებრივი, უსუსური ეკონომიკის ქვეყნისათვის, კორუმპირებული და არაეროვნული (თუნდაც ამ სიტყვის ამერიკული — სახელმწიფოებრივის — გაგებით) ხელისუფლების შემყურე საქართველოსათვის.

რა შეიძლება უნოდო იმ სახელმწიფო დიდჩინოსან „რეფორმატორს“, ვინც ხალხის „დამშვიდებას“ დღევანდელ საქართველოში, ძლიერი, დემოკრატიული, სამართლებრივი სახელმწიფოსაგან დაცვით ცდილობს. ხომ კარგადაა ცნობილი, რომ „ჩვენი“ ხელისუფლება საკუთარ უზრუნველ-

ყოფაზე გაცილებით მეტს ფიქრობს და ხარჯავს, ვიდრე ხალხისა და საქართველოსათვის, განსაკუთრებით კი, ქართველებზე და ქართულ სახელმწიფოებრიობაზე. აქ ნათქვამი ნაციონალისტობაში ნუ ჩამეთვლება, რადგან ჩვენი ხელისუფლება ისეთი, ვინც საქართველოში ქართველს, ფაქტურად, სხვა ეროვნების წარმომადგენლებზე დაბლა აყენებს და საქართველოს ქართულ სახელმწიფოებრიობას უკარგავს.

დღეს, როცა ტერიტორიას გვედავება აფხაზი ოსი, სომეხი და კიდევ სხვა, ეროვნების გრაფის გაუქმება ნიშნავს, რომ საქართველოს წინააღმდეგ გაჩაღებული დაპყრობითი ომი (სამამულო ომი) კაცობრიობის და საერთაშორისო ორგანიზაციებისათვის ნაკლებად საინტერესო სამოქალაქო ომად ვაქციოთ და ჩვენს მტერს საქმე გავუადვილოთ, ისევე, როგორც ჩვენს ხელისუფალს არაერთხელ გაუყვებია „სამხრეთ ოსეთსა“ და აფხაზეთში.

P.S. პასპორტში შეიძლება ჩაიწეროს „საქართველოს მოქალაქე“ და მიეითოს ეროვნულობაც.

რამაზ სალუა

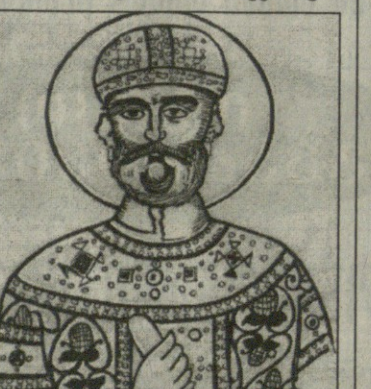
გულაზარ კლარჯი:

ქართველები ოსებად იქნა საუკუნისა გაუგებარებელი ვხვდებით უნდა შევჩვენოთ ქართველობის აღფრთხილი საზოგადოება

სადაცაა კარზე მოგვიკაულებს ოცდამეერთე საუკუნე. ქართველი ხალხი მას გაუგებდურებულს ხვდება. რა არის დღეს პატიოსანი ქართველის ცხოვრება? ამ კითხვას შეიძლება ერთი სიტყვითაც გავცეთ ამომწურავი პასუხი — ჯოჯოხეთში! პატროსანმა ქართველმა ლუკმა-პურის შოენი კიდევ რომ შეძლოს, ყელში არ გადაუდოს, მის ირგვლივ, მის მრავალტანჯულ სამშობლოში ამდენი საშინელების, ამდენი დამშვლის შემყურეს. ილია ჭავჭავაძე ქართველ ხალხს, ქართველ მკითხველს მიმართავდა: „რით ვერ გავიგე, რომ ჩვენი უბედურნი ვართ“. დღეს, ოცდამეერთე საუკუნის გარეგანზე უფრო მეტად უბედურები ვართ. გარდა იმისა, რომ ქართველ ხალხს უმწეველი პრობლემები ამჟამადაც არანაკლები აქვს გადასატყედი, იმ მხრივაც უნუგეზოდ ვართ, რომ ახლანდელ კრიტიკულ ვითარებაში აღარა გვყავს ილია ჭავჭავაძის, აკაკი წერეთლის, იაკობ გოგებაშვილისა და მათ თანამოსაგრეთა მსგავსი ერისკაცები, მოღვაწეები.

საქართველოს გეოგრაფიული მდებარეობის გამო, როგორც ცნობილია, ქართველ ხალხს მრავალჯერ დასტყენია თავის უცხოელ დამპყრობთა გამანადგურებელი შემოსევები. ამის შედეგად, ჩვენს სამშობლოს, ქართველ ერს არაერთი საუკუნე

გათენებია შავად. გავიხსენოთ მაგალითად, მეოთხედი საუკუნის დამდეგი. მსოფლიოს მასშტაბით გამორჩეულმა სისხლისმსმელმა, კაცთმოძულე თემურლენგმა, რომელიც ათასობით ადამიანს ცოცხლად მარხავდა, ხოლო ათიასობით ადამიანს მოჭრილი თავებისგან

კოშკებს აგებდა, XIV-XV საუკუნეთა მიჯნაზე რვაჯერ დალაშქრა, აანოკა საქართველო. მას ჩვენი ქვეყნის მსოფლიოს რუკიდან ამოშალა უნდოდა. ილია ჭავჭავაძის სიტყვით, „ლანდ-თემურლენგმა ჩვენს საკუთარ სისხელში გვაბანეს“. მაგრამ იმდროინდელი ქართველები ჩვენსავით, დღევანდელი ქართველებით უბედურები მაინც არ

იყვნენ. მათ ბრძოლის უნარი და სურვილი ჰქონდათ, შეეპყრათ კიდეც თავი თემურლენგის ურდოებს. მათი წმინდა სისხლის წყალობით საქართველო, ქართველი ერი გადაურჩა გადამენებას, გაათავისუფლეს. კი, ქართველთა დიდი უმრავლესობა ბრძოლის უნარსა და სურვილს არ იჩენს. ბრძოლა კი, იარაღითაც და უარაღოდაც, საქართველოს ყოველ კუთხე-კუთხულში, ჩვენი საზოგადოებრივი ცხოვრების ყოველ უბანზე აუცილებელია, სხვაგვარად, სწორედ ცივილიზებული ოცდამეერთე საუკუნე უნდა იქნას ქართველ ერს გაქრობის ისტორიის ასპარეზიდან, გადაშენებას. ჩვენი გულგრილობა, პასიურობა სამარცხვინოდ დაუღუპის საფრთხეს გვიქმნის. თუ დასაღუპად განწირული ვართ, რუსთაველის შთამომავლებმა სახელოვანი სიკვდილი მაინც ავირჩიოთ. ჯერჯერობით კი ისე ჩანს, რომ ჩვენ ნაზარს სიცოცხლეს ნაზარს სიკვდილს ვამჯობინებთ. იმასაც ვერ ვხვდებით, თუ როგორ შეიძლება ქართველმა ერმა თავი დააღწიოს შიმშილობას. ჩვენი წინაპრები განუწყვეტელი, საუკუნოვანი ომების დროსაც კი არ იყვნენ ჩვენსავით დამშვლენი იმიტომ, რომ ცალ ხელში

გაგრძელება მე-4 გვ.

ბომ მკვლავს ზრუნო-
ფუნო ზომილოთ,
ახლა ის მათნე გააქვით
სახელომწიფთ სწრაფ
ჯანმანჯროთ

ნიკოლოზ იოსებოძე

ლის მეურნეობისათვის საჭირო ეკონომიკური ზრდა." (ესაც ერთ-ერთი მიზეზი იქნისა, თუ დღემდე რატომ ვერ ვეღირსეთ საკუთარი სოფლის მეურნეობის გაჯანსაღებას. ისმის კითხვა: მაშ რას მოხმარდა ათ მიწიანთ

გაგრძელება მე-8 გვერდზე

კომენტარი პრაზიდენტის 1 თებერვლის რადიოინტერვიუს

პროსაბჭო თემა

საქართველოს შესვლა ევრო-საბჭოში სასახარულოა ყოველი ჩვენგანისათვის. პრობლემები ამის შემდეგაა. ინყება. პირველი პრობლემა ანალიტიკურია. რატომ მიგვიღეს ევროსაბჭოში? პრეზიდენტის აზრით, ამ გადაწყვეტილების ერთ-ერთი ფაქტორი ისაა, რომ ჩვენს სამი-ათასწლეულან კულტურულ წარსულს პატივი სცეს. ეს ნაკლებ სარწმუნოა (რადგან, სამწუხაროდ, პოლიტიკას დღეს უფრო პრაგმატული მოტივები საზღვრავს). ფაქტორთა შორის, ალბათ, უნდა დასახელდეს ისიც, რომ გაძლიერდა (ჩვენის აზრით — საქართველოს ხელისუფლების საეჭვო მოქმედების შედეგად) საქართველოზე რუსეთის ფორსირებული შემოტევის უშუალო საფრთხე, რამაც გამოიწვია საქართველოს გაძლიერებული დიპლომატიური დაცვის საჭიროება მიუხედავად ადამიანის უფლებათა საგალობლო მდგომარეობისა ჩვენს ქვეყანაში. მეორე პრობლემა სტრატეგიულია. კითხვა დგას: რა ფასად მოხდა ჩვენთვის ესოდენ სასახარულო გადაწყვეტილების მიღება? არის მთელი რიგი მომავალდინებული ნაბიჯებისა, რომლის გადადგმასაც ესა თუ ის საერთაშორისო ორგანიზაციები დღეს გვირჩევენ (ან ჩვენგან მითითებენ) თავისი არასაკმარისი ინფორმირებულობის

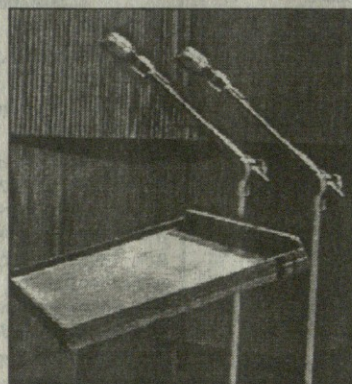
და საქართველოს დღევანდელ ხელისუფალთა თეორიული და პრაქტიკული უუნარობის გამო („ოსეთის“ შექმნა, დემოგრაფიული კაპიტულაციები და ზოგი სხვა). ჩვენ არ ვიცით, შედის თუ არა, ხოლო თუ შედის — რა სახით შედის ეს საკითხები მომდარ შეთანხმებაში. ამგვარად, ცალსახა შეფასების უფლება არ გვაქვს.

აფხაზეთის თემა

პრეზიდენტი, რბილად რომ ვთქვათ, ასოთხმოცი გრადუსით ემიჯნება ჭეშმარიტებას, როცა აფხაზეთის საკითხში გაეროსგან მოსალოდნელ ფორმულირებებს დღეს, ანუ საქართველოს ხელისუფლების დღევანდელი პოლიტიკის პირობებში, „წევრ სახელმწიფოთა სუვერენიტეტის“ დაცვის კონტექსტში ათავსებს. ასე იქნებოდა მხოლოდ იმ შემთხვევაში, საქართველო რომ გაეროსგან რუსეთის აგრესიის აღკვეთას მოელოდეს. და აფხაზეთის ომს რომ ამ აგრესიის ეპიზოდად თვლიდეს. როგორც ვიცით, საქართველოს ხელისუფლება ასე არ მოქცეულა და ასე არ იქცევა. მან რუსეთის აგრესია აპატი (მთელი იმ ვადით, სანამ თვითონ იქნება სახელმწიფოს საჭესთან) და, ამგვარად, ამ საერთაშორისო ორგანიზაციას მხოლოდ თავის შინაგან საქმეში ჩაერევის სთხოვს (რაც,

რა თქმა უნდა, უპერსპექტივო პოლიტიკაა).

პრეზიდენტი ცრუობს, როცა ამბობს, რომ რუსეთის და „ესენგეს“ შესაძლებლობები აფხაზეთის კონფლიქტის დარეგულირებისა ამოწურული არ არის.“ ასეთი შესაძლებლობები არც ოდესმე არსებულა და არც დღეს არსებობს. ასევე ცრუობს იგი, როცა მსმენელს ეუბნება, ცვდილობთ „გამოიწეროთ“ გაეროს შესაძლებ

ბელი მაქსიმუმი ამ მიმართულებით“. გაეროს შესაძლებლობათა მაქსიმუმი ის არის, რომ დააფიქსიროს რუსეთის როლი კონფლიქტის შექმნაში. მაგრამ რუსეთისადმი ყმური ერთგულებით მოცულ ქართულ ადმინისტრაციას მისთვის ამ თხოვნითა და წინადადებით ჯერ

არასოდეს მიუმართავს.

ზაფხულის თემა

პრეზიდენტი მართალია, როცა იმ უპირატესობებზე ლაპარაკობს, რაც შეწყალების მეთოდს ამნისტიის მეთოდის წინაშე აქვს. (არის, რა თქმა უნდა, მეორის მრავალი უპირატესობაც პრეზიდენტთან შედარებით). მსმენელის სკეპტიციზმს მხოლოდ ერთი რამ ინვეს: არიან დღევანდელი მმართველი, ყოფილი და ან შენობიერი კომუნისტები, ის ადამიანები, ვისგანაც შეიძლება „გულმონყალება“ (პრეზიდენტის გამოთქმა) მოელოდეთ? და არის სახელმწიფოს დღევანდელი აპარატი იმდენად დაცული კორუფციისაგან, რომ მისგან სამართლიან ინდივიდუალურ შერჩევას მოელოდეთ?

გიუგულის თემა

პრეზიდენტი კვლავ 180 გრადუსით ემიჯნება სიმართლეს, როცა „ქვეყნის ეკონომიკური პოტენციალის შენარჩუნებას“ ახსენებს, როგორც ფაქტს, ან თითქმის დაწვებულ ეკონომიკურ აღმავლაზე ლაპარაკობს. (საქართველოს მოსახლეობამ კარგად იცის, რამდენად მართალია ამგვარი საპარადო განცხადებები). პრეზიდენტი მსმენელს უმაღლეს ორ რასმე პრეველი, რომ სახელმწიფო ქონების გაპრივატიზებით მიღე-

ბული თანხების დახარჯვა სახელმწიფოს ვალების გასასტუმრებლად (პენსიები და სხვ.) ანომალიაა, უფრო ზუსტად — დანაშაულებრივი ანომალიაა. მეორე, რომ სახელმწიფო ქონების გაყიდვა იმ დროს, როცა სახელმწიფოს მოქალაქეთა ვალი აქვს, ამ უკანასკნელთა ქონების ხელყოფაა და, ამდენად დასჯადი მოქმედებაა.

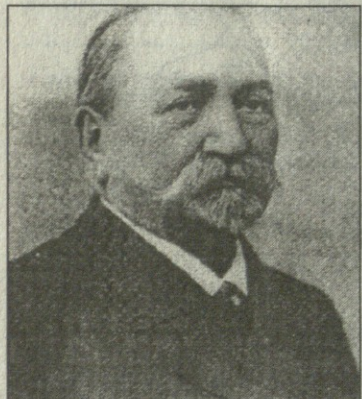
ის, რომ გადასახადების ასაკრებად პრეზიდენტი, ერთის მხრივ, შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიმართავს, მეორეს მხრივ კი საზოგადოებას, ორ-მხრივი გულუბრყვილობა და ორმხრივი უძღურების აღიარება (როგორ უნდა დაეხმაროს საზოგადოება ამ საქმეს?). რაც შეეხება საქართველოში დიდი ნავთის არსებობის იმედს, უნდა ხაზგასმით აღვნიშნოთ: არავითარი ნავთობი, არავითარი სხვა ზოგადდროვნული სიმდიდრე საქართველოს მისხლისოდენად არ შეერგება მანამდე, სანამ დღევანდელი უსაზღვროდ კორუმპირებული ხელისუფლება პყავს. დატაცებული იქნება არა ამ სიმდიდრის რაღაც ნაწილი, არამედ ეს სიმდიდრე მთლიანად. ამ კორუმპირებული ხელისუფლების შეცვლა საქართველოს ეკონომიკური ამოსუნთქის არა საკმარისი, მაგრამ აუცილებელი პირობაა.

შემატიკარი

მეორე გვერდიდან

გუთანი ეჭირათ და მეორეში ხმალი.

მეოცე საუკუნეც უბედურად დაიწყო ქართველი ერისთვის, საქართველოსთვის. ჩვენში იმ დროს უკვე ფესვი ჰქონდა გადგმული კაცობრიობისათვის საშიშ მოძღვრება — მარქსიზმს. განსაკუთრებით საშიში იყო მარქსიზმ-ლენინიზმი რუსეთის იმპერიის მიერ დაპყრობილი მცირერიცხოვანი ერებისთვის, კერძოდ, ქართველებისათვის. უკვე მეოცე საუკუნის დამდეგს, ქართველ მარქსისტებს ათვალწუნებული ჰყავდათ ქარ-

თველი ერის მამა, ილია ჭავჭავაძე, რომელიც მალე მხეცურად მოკლეს კიდეც. რუსეთის იმპერიის მიერ ქართული ეკლესიის ავტოკეფალიის მოკლებასთან დაკავშირებით, იაკობ გოგებაშვილი წერდა: „ქართული ეკლესიის დაცემის გამო, სარწმუნოებას დაჰკარგა ხალხმა და ცოდნასაც ვერ ეღივრა. ვისაც არც სარწმუნოება აქვს და არც ცოდნა (ლაპარაკია, ნამდვილ, ჭეშმარიტ ცოდნა-განათლებლაზე და არა მოჩვენებითსა და გაყალბებულ-დამახინჯებულზე — გ.კ.). ადვილად მხეცდება“. სწორედ რომ მხეცები იყვნენ ილიას მკვლელები ქართველი მარქსისტები. სამწუხაროდ, ქართველი ხალხის საკმაოდ დიდი ნაწილის ზნეობა დღესაც მეტისმეტად შერყეულია. ოღონდ გაძლენ და ისინი არაფერს არ ითაკილებენ. ახლაც რომ გავაღდეს ილია ჭავჭავაძე, ამ გადაგარებულ ქართველთა შორის კვლავ გამოჩნდებოდნენ მისი მკვლელები.

ხსენებული მეთხოვეტი და მეოცე საუკუნეები, როგორც უბედურად დაიწყო საქართველოსათვის, ასევე უბედურად დათავდა იერიც და მთავრდება მეორეც, რასაც ყველა საღად მოაზროვნე ქართველი კარგად ხედავს. XVI-ის პირველ ნახე-

გულაბერ კლარჯი:

ქართველები რუსთაველით საუბრესა

გაუგუნიანებზე ზეპებით უნდა შევქმნათ ჭაშვარიტი ქართველობის აღფრთხილ საზოგადოება

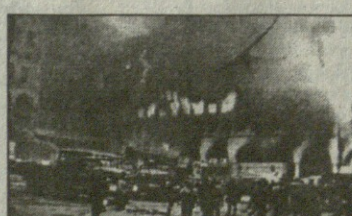
ვარში საქართველოს მეფის, ალექსანდრე დიდის, ლორელის ეპოქაში, ქართველმა ხალხმა დიდი შემართება გამოიჩინა, სისხლის უკანასკნელ წვეთამდე იბრძოლეს ქართველმა პატრიოტებმა, მაგრამ იგივე საუკუნის მეორე ნახევარში ჩვენი ქვეყნის დაკნინება, მისი ცალკეულ სამეფო-სამთავროებად დაშლა მაინც ვერ იქნა თავიდან აცილებული. ამასთანავე, საქართველოს გადარჩენა სწორედ აღნიშნული თავგანწირული ბრძოლის შედეგია.

ღმერთმა არ ინებოს, რომ XXI საუკუნეც ისევე უბედურად დამთავრდეს ქართველი ერისთვის, ჩვენი შვილიშვილებისა და შვილთაშვილებისათვის, როგორც იგი ინყება ხვალ თუ ზეგ, აგერ, ჩვენს თვალწინ. თუ დღევანდელივით გაგრძელდა საქართველოს ცხოვრება, უკეთესი პერსპექტივა არ ჩანს. მიუხედავად იმისა, რომ XIX-XX საუკუნეთა მიჯნაზე ილია ჭავჭავაძე და მისი თანამოსაზრეები თავგანწირვით იბრძოდნენ სამშობლოს უკეთესი მერმისისათვის, დღეს მათი შთამომავლები მაინც გაუბედურებულნი გვხვებით ოცდამეერთე საუკუნეს. თუ ჩვენ ასეთი გულგრილები და პასიურები დავრჩით, ჩვენს ნაშთებს რა ხიერი დაეცემა. ნუთუ, თემურლენგის საუკუნე და XX-XXI საუკუნეები საქართველოსთვის ერთნაირი შედეგების მომტანი უნდა აღმოჩნდნენ? 1882 წელს იაკობ გოგებაშვილი წერდა: „დიოგენის ფანრითაც რომ ეძებოთ მთელს საქართველოში, ვერ იპოვით პირსა, რომელმაც საზოგადოებას შეძლოს თქმა: „აი, ჭეშმარიტი მამულის-შვილიო!“ იმისთანა ევროპელ პატრიოტებს, როგორც არის გარბადი, არამც თუ ტოლი არა ჰყავთ ჩვენში, ღირსეული მონაფეხიც ვერ უშოვნიათ აქამდის. რათა? თუ უნინ მდიდარნი ვიყავით ამ უძვირფასეს საუნჯით, ახლა რაღად დავღატაკდით?“

უწინდელი ნიდაგა, რომელზედაც მამულიშვილები იზრდებოდნენ, შეიცვალა; ახლანდელი ნიდაგაი ხელს უშლის პატრიოტულ გრძნობას ფესვები გაიდგას ქართველის გულში, — ახალი გარემოებანი ენი-

ნაღმდეგებიან მის გაზრდას, დასრულებას და ნაყოფის მოტანას. სამაგიეროდ, აკვირდნენ სამარემდინ ყველაფერი ცდილობს ჩვენში ჩასახოს გულგრილობა მამულისადმი, ბრიყვულად ზურგი შეგვექციოს მისთვის და მისი გულგრილობა, სიძულვილი აღგვიზარდოს... სახლობა, სკოლა, საზოგადოება, ყოველი საქვეყნო დაწესებულება იქითკენ არის მიდრეკილი, რომ გული აგვიცრუოს ჩვენს ენაზედ, ჩვენს ლიტერატურაზედ, ჩვენს ისტორიაზედ, ჩვენს ეროვნულს ყველა საუნჯეზედ და გადაბირების გზაზედ დაგვაყენოს...

მაგრამ ნუთუ ახლა საქართველო სრულიად მოკლებულია უმაღლეს და უწმინდეს გრძნობას — მამულის სიყვარულსა? არა, იგი ახლაც ასულდგმულებს ჩვენს საზოგადოებას. მაგრამ ... პატრიოტული გრძნობა ჩვენში ემსგავსება არა ზაფხულის მზეს, რომელიც ღონივრად აცხელებს დედამიწას და მძლავრად ანაყოფიერებს მას, არამედ შემოდგომისას. მამულის სიყვარული ჩვენს გულში გაძლიერებული ცეცხლივით არა პრილებს, იგი სუსტად ინვის... იგი არა ჰგავს ღონიერ ქარიშხალს, რომელიც ყოველს გზაზედ გადალობის საგანს ლენავს, მძლავრად ფან-

ტავს დაგუბებულს ჰაერს და აძლევს მას გამაცოცხლებელ სისუფთავს... თუ იაკობ გოგებაშვილი ამას ამბობდა მაშინ, როცა ქართველ ერს წინამძღოლებად ჰყავდა ილია ჭავჭავაძე, აკაკი წერეთელი, დიმიტრი ყიფიანი, ნიკო ნიკოლაძე, სერგეი მესხი, თვითონ გოგებაშვილი და სხვებიც, დღეს რაღა გვეთქმის? ქართველი ინტელიგენციის საკმაოდ დიდი ნაწილი ახლაც იმედებს ამყარებს ე. შევარდნაძეზე და

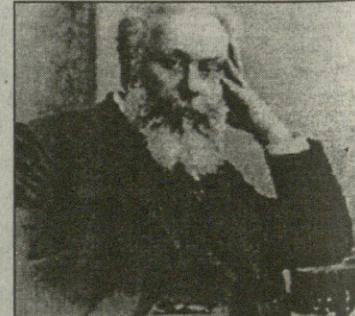
მის გუნდზე, თუმცა არ შეიძლება მათ ვერ დაინახონ, რომ 1992 წლიდან მოყოლებული, დღემდე საქართველოს, ქართველ ხალხს დაქვეითება, გაუბედურება გაცილებით უფრო მეტად ეტყობა, ვიდრე წინსვლა. აქედან მხოლოდ ერთი დასკვნის გამოტანა შეიძლება — ამ ინტელიგენტებს არ სურთ სამშობლოს მომავალზე ფიქრით თავი შეიწყონ.

ჩვენი წინაპრები სულით ჩვენსაკით დაცემულნი რომ ყოფილიყვნენ, ქართველი ერი ისტორიის ქარტეხილებს ვერ გაუძლებდა, დიდი ხნის წინ გადაშენდებოდა. განა არ გააშენდნენ ჩვენი კარის მეზობლები, კავკასიის ალბანელები? სომხეთშიც სომხური სახელმწიფოებრიობა XI საუკუნეში დაიკა და 1918 წლამდე აღარ აღმდგარა. სომხები სხვადასხვა ქვეყნებში გაიფანტნენ და მხოლოდ XIX-XX სს-ში მოიყარეს თავი მშობლიურ მინაწყალზე რუსეთის იმპერიის ნებით. სომხებს უცხოეთში საუკუნეთა განმავლობაში გააძლიერდა მხოლოდ ეკლესიისგან სომხური ეკლესიის განკერძოებულიობა. ქართული ეკლესია კი არ ყოფილა მსოფლიო ეკლესიისგან განკერძოებული და საერთოდ ქართველ კაცს უცხოეთში გაძლება უჭირდა. ქართველი ერის გადარჩენა მხოლოდ მშობლიურ მინაზე იყო შესაძლებელი. ქართველი ერის მრავალსაუკუნოვანმა გმირულმა ბრძოლამ, ამ ბრძოლის შედეგად ქრისტიანობის შენარჩუნებამ ამაღიერებდა დიდად შეუწყო ხელი სომხეთის მკვდრეთით აღდგომასაც XIX ს-ში.

დღესაც უნდა ვიზრუნოთ ისეთი ქართველების აღზრდაზე, როგორსაც ნატრობდა იაკობ გოგებაშვილი და რასაც მან მთელი სიცოცხლე შესწირა. სხვათადად ქართველი ერი ვერ დაითვას წინაპართა ანდერძს. ჩვენი წინაპრები ხომ საუკუნეების, ათასწლეულების განმავლობაში ომობდნენ, იბრძოდნენ, სისხლს ღვრიდნენ ქართული მინის ყოველი ნაგლეჯის დასაცავად და მისი დაცვა ჩვენ გვიანდრძეს. მაგრამ სამწუხაროდ, ჯერჯერობით არ ვარგო-

ვართ წინაპართა ანდერძის დასაცავად. ამიტომაც დავკარგეთ აფხაზეთი, სამაჩაბლო. ფაქტობრივად დაკარგული გვაქვს ჯავახეთიც. XIX-XX სს-ში ჯავახეთში ქართულ მოსახლეობას ფეხი ამოაკვეთინეს. დღეს იქ მცხოვრებთა 98%-ს სომხები შეადგენენ.

ახლანდელმა ქართველებმა უნდა ვიფიქროთ იმაზე, რომ ღირსეული მეშვიდრენი გავხდეთ სამშობლოსთვის თავდადებულნი, თავგანწირული ჩვენი წინაპრებისა. ამისთვის აუცილებელია გავიზრდეთ, თუ ვინ ვართ, რას წარმოვადგენთ ჩვენ დღეს. თუ ჩვენგვებით ქართულ სულს, ქართულ ტრადიციებს,

ქართველი ერის სამიათასწლეულან ომს (უფრო ადრინდელ ეპოქებზე, სამწუხაროდ, ცნობები, მასალები არ შემოგვრჩენია) ქართული მინის, ქართული კულტურის გადასარჩენად, მაშინ დავრწმუნდებით, რომ ამჟამად ჩვენ თითქმის არარაობა ვართ, რაც არ უნდა მხელი იყოს ამის აღიარება. აქედან გამომდინარე, უმზნოდ, ფუჭად იფლანგება, იმარხება ქართველი კაცის უნარი, ნიჭი. ამის დასტურია ისიც, რომ ახლანდელმა ქართველებმა ვერ შექმელით ჩვენი მრავალტანჯული სამშობლოს ბედი ეროვნული, ქმედიუნარაინი ხელისუფლებისათვის მიგვენდო.

სანამ სამშობლოს სიყვარული ქართველთა უმრავლესობის გულში ძლიერი ცეცხლივით აბრიალებდა, რაც აუცილებელია საქართველოს გადარჩენად, მანამდე ქართველმა პატრიოტებმა, ეროვნულმა ძალებმა უნდა შექმნან ჭეშმარიტი ქართველობის აღმდგენი საზოგადოება. ამ საზოგადოებაში უნდა დაუბრუნოს თითოეულ ქართველს ქართული სული და გული, ეროვნული სახე, ეროვნული მეობა, უნდა ასწავლოს მას, თუ როგორ დააღწიოს თავი ქართველი ერისათვის სამარცხვინო მიშლილობას, რაც მთავარია, როგორ გადარჩინოს სამშობლო, როგორ უნდა აღზევდეს და კნინებული, ჩაკლული ქართული სული.

კულტურის კონტრაბანდ, ანუ რა „სიკეთე“ მოაქვს ყბაღაღებულ ტელეკომუნიკაციებს?

მეორე გვერდიდან

რომელიმე ოჯახში 15-20 ადამიანი ერთად იკრება და ასე კოლექტიურად უყურებს ტელეკომუნიკაციას მათი დამთავრების შემდეგ კი იმართება გაუთავებელი კამათი და გარჩევები. უტყუარი რეალობაა რომ თანდათან იზარბება ერთობლივი, კოლექტიური აზროვნება, კეთდება სათანადო დასკვნები და შეფასებები. მაგრამ გაცილებით იშვიათად მოხდება ის ფაქტი, რომ განა ამისთვის საჭირო მოცულობის ინფორმაციის საზოგადოება, რომ ისეთ რამეებზე იმტყროს თავი, რომლებიც არააქართუა, არაქართულია.

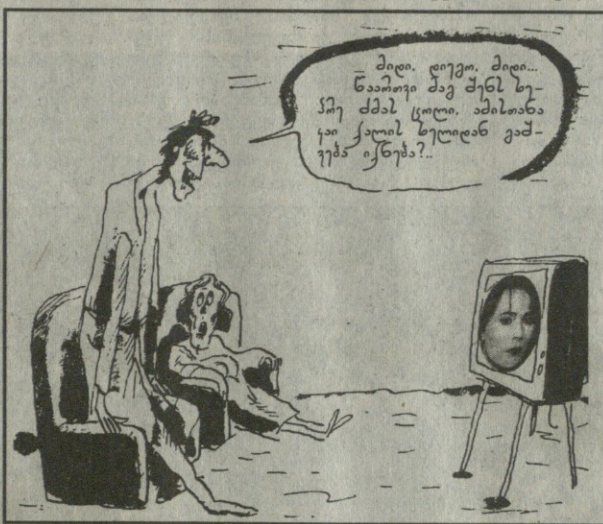
ცნობილია, რომ დასავლეთში არს ბევრად უფრო „მიმე“ ფილმები, რომ ასეთ ფილმებს ორსამ კვირაში იღებენ და მათი შემქმნელები მილიონებს იღებენ, მაგრამ საკითხავია ჩვენ, ქართველებს (და არაქართველებსაც) რა სიკეთე შეუძლიათ მოგვცანოთ მათ? იმას, რასაც ასეთ ფილმებში გვაჩვენებენ, ყველაფერი ეს დასავლეთის ქვეყნების ისტორიულად განვლილი გზის შედეგებია, იქაური საზოგადოებათა ყოველცხოვრების ადექვატური ასახვა, რაც არანაირად არ ეთვისება ჩვენსას. ჩვენ, ქართველები, გნებავთ კავკასიელები სულ სხვა ხალხი ვართ, სხვა მოდგმის, ახლო თუ შორეული წარსულის, კულტურის, რელიგიური ორიენტაციის, ტემპერამენტის და ა. შ. სადღესასწაულოდ ბევრ დასავლეთურ ღირებულებას ვეზარებთ და კიდევ ვამკვიდრებთ, მაგალითად, სახელწოდებით თუ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ მშენებლობაში, ბიზნესის, სოფლის მეურნეობის სფეროში, ვახდენთ კომუნიკაციების უნიფიკაციას და სხვ. ეს ყველაფერი მისასაღებელია და რეალური საზოგადოებრივი პროგრესის ერთადერთი სწორი გზა მაგრამ ვერაირად შეფერხდებით იმას, რომ ვაყვას, ყაზბეგის, აკაკის, ანდა დათა თუთაშვიას კაცური, ნამუსიანი ფილოსოფიისაზე გავრდილი ვაყვაცებისა და ქალები ის გვერდით ადგილი დაიკავონ, მათივე აღიარებითა და პატივისცემით ისარგებლონ ჩვენებურმა „სტრუქტურებმა“, „ბერებმა“, „ხაბისიტებმა“, „მარცხებმა“, „ელექსიკებმა“, „ფრანქსებმა“, „ჯეოსონებმა“, „ფელონებმა“, „დეიგებმა“ და მრავალმა მათგანმა.

ტელეკომუნიკაციებიდან მომდინარეობს ის აზრი, რომ არაფერი სათავეს, უმსგავსო არ ხდება, როდესაც მისივე დონის ფილმები არა თუ ეარშიყებიან ერთმანეთს, არამედ ერთმანეთზე ქორწინდებიან კიდევაც, ანდა როდესაც ცოლს იმტყობს სცილდებიან, რომ საკუთარი

ქალიშვილის მეგობარი გოგონა მოიყვანონ სანაცვლოდ და დაქალი დაქალს გაუდგინა ცოლად (მარისუტის სატყელო მისი დაქალის ეუხენიასა და ხელიტას მიმართ, თანაც მათ თვალსინი), ანდა საკუთარი ბიძა გაუმამინაცვლონ ტყუილმებს, როდესაც მათი მამა გამოჩნდება („ბლანკოს ქერი“), ანდა როდესაც დაუსრულებელი ცოლობა დედა-შვილის შორის ერთი მამაკაცისათვის, როცა დედას მამაკაცი საყვარლად უნდა, ქალიშვილს კი ქმრად, ხან ორივეს ქმრად (იზაბელა-სა და ეუხენიას რომანი ნაწილთან, ელექსიკისა და ფელონის ჯერ ექვსი ფორესტისადმი, შემდეგ როგორც მწერთა მარკ ჯენინგისადმი, და მერე თვლა ალარ აქვს დედა-შვილის ანგეჟიტო ლტოლვას, ღმერთმა იცის, ვის მიმართ ალარ). ამაზრზენი და კაცური თავმოყვარეობის შემთხვევაში ეპიზოდური, როდესაც ამაღორი თავის მეუღლესთან ადრინდელი ინტიმური ცხოვრების დეტალებს ემოციურად აზარებს საკუთარ ქმარს და ამ გზით ცდილობს მის გზიდან ჩამოკლებას. არაკაცობის დემონსტრაციაა თვით ის ფაქტი, რომ დიეგო ყურებამდეა შეყვარებული საკუთარი ქმარზე, საკუთარი მისიშვილების დედაზე და ტელეკომუნიკაციის ფაქტობრივად ამ სიყვარულის თემაზეა აგებული. „ზღვის კაცში“ კიდევ მესამე დღეს რომ ერთი მისი ჯერსწერაა დანიშნული, მეორე მხა წინადადით თავის სარძლოს საყვარლობას სთავაზობს. ჩვენთვის ნაცნობი ტელეკომუნიკაციებიდან მრავალი ამგვარი ფაქტია თუ ეპიზოდის მოხმობა შეიძლება.

თქმა არ უნდა, რომ ტელეკომუნიკაციები გვაძლევს ტრადიციული ოჯახის გაუქმდებელ სურათს, როცა მამაკაცი ერთდროულად არის გოგონას მამაც და საყვარელიც, ბიძაც და მამაც (ჯეოსონი ჯეფისადმი). ძნელი დასაჯერებელია, რომ მთელი ჩრდილო და სამხრეთ-აღმოსავლური ოჯახები ამ პრინციპებითა და ნორმებით ცხოვრობენ, მაგრამ ძალუწებურად იზადება ეჭვი, რომ იქაური ოჯახების წევრთა ერთი ნაწილი (სტატისტიკა უცნობია, თუმცა იქნებ ვინმე ანარმოვს კიდევაც ამ სტატისტიკას) ტელეკომუნიკაციების პერსონალისა ცხოვრებით ცხოვრობს. თუმცა ეს მათი პრობლემაა ჯერ კიდევ 40-იან წლებში ემიგრაციაში ყოფნისას ნ. ჟორდანიას მართებულად

შენიშნავდა, რომ ევროპაში ოჯახი პაემნების სახლად გადაიქცა. ასე რომ, ტელეკომუნიკაციები გადმოცემული ოჯახური ინტრიგები ევროპაშიც კვეთების ხალხთა ცხოვრებიდან არ ახალია, ძველია. ეს პროცესი უკვე 60-70 წელია ვითარდება. ტელეკომუნიკაციები აშკარად ცხადყოფენ, რომ ოჯახებს ხშირად მართლაც პაემნებისთვის იყენებენ. ვინ ვის ეარშიყება, ემუქრება, ლანძღავს, ემუდარება, პატივდება და ათასგვარ

ინტრიგებს ხლართავენ. საფიქრებელია, რომ იქაური ოჯახების ერთ ნაწილს (როცხვი არაა) დაუდგენია, იგი ყოველთვის ცვალებადი შეიძლება იყოს) თავისი თავდაპირველი, საზოგადოებისა და ქვეყნის საფუძვლის ძელი, ქეშირტი, სახე დაუკარგავს. მას უფრო ინტიმური ინტრიგული ფუნქცია შეუძლია.

ტელეკომუნიკაციების მიხედვით სახე გვაქვს ნამდვილი პოლიგამია, სისხლისა და ხორცის აღრევა, რაც ზოგიერთ ჩვენთვის, სამწუხაროდ, ცივილიზაციის აპოკალიფსად მიუჩნევა. ჩვენ პატარა ხალხი ვართ, თითქმის დავითელებით, საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ, სოციალურ-ეკონომიკურ და სარწმუნოებრივი ცხოვრებით — ძალიან აზურდულ-აშლილები (მით უმეტეს, დღევანდელ ეტაპზე). ტელეკომუნიკაციებიდან მონოტელეკომუნიკაციები იდებობა და ქვეყნით დათვრ სამსახურს ვუწვეთ საკუთარ ხალხს, ქვეყანას, რთაც კიდევ უფრო დავშლით და დავსხარავთ, საბოლოო ჯამში კი დავანგრევთ ჩვენს საზოგადოებას, საკუთარ ეროვნულ სხეულს (თუ საერთოდ რაიმე დარჩა კიდევ დასანგრევად). დიდმა 200-300 მილიონიანმა ერებმა და ხალხებმა შეიძლება დროის ასეთ შემოტევებს გაუძლოს, ჩვენ კი —

ვერსადივდებით. საამისოდ ცოტანი ვართ, ასეთი ექსპერიმენტები არ ხელგვეწივება.

ნათქვამია, სიბერემდე სიქალღი და მორალის ამ სფეროდან ამასწინათ ახალი ფაქტები ამოტივტივდა. გაზეთებმა გვამცნეს, რომ დღეს საქართველოში 14 ადამიანი ელოდება სქესის შეცვლას. აი კიდევ ერთი ახალი უკუღმართობა კაცთა მოდგმისა ამ კოდეილ მიწაზე. თუ რომელიმე მათგანი დღესათვის გათხოვილი ან დაოჯახებული იყო, სქესის შეცვლის შემდეგ მოდი და არკვიე, ვისი რა იქნება იგი, — დედა, მამა, ძმა, და, რძალი თუ სიძე, მახლი თუ მახლის ცოლი, დედა თუ მამიდა, ბიძა თუ ბიცოლა, დაქალი თუ მამაკაცი. გალობრულებული პრესა ამაზე განგაშს ტყვს და მათი უფლებების დასაცავად თავს იდებს. იმაზე კი კრინტს არ ძრავს, რომ ნახსენები ტელეკომუნიკაციები მილიონობით ქართველს ოჯახურ-ნათესაურ ტრადიციებსა და ღირებულებებს დაუფარავად ბოლავენ.

ნუ დაგვაინყვებდა, რომ ქართული საზოგადოება (და არა მარტო ქართული, საერთოდ ქვეყანა) ჯერ ოჯახებიდან, შემდეგ კი სანათესაოებისაგან შესდგება აქამდე საქართველოში მილიონზე ცოტა მეტი ოჯახია. არაა ბევრი. საბედნიეროდ, ბევრმა გვარმა კარგი ტრადიცია დაამყარა, — ყოველწლიური შეკრებები სათანადო რიტუალითა და წესებით. დე, ამ სასიკეთო საქვეყნო წამოწყებას წინ წუგავინ წუ გადვადობება, ტელეკომუნიკაციებში გადმოცემული უამსი, ამაზრზენი აზრებითა და მოქმედებებით ეჭვქვეშ წუ დავყენებთ სანათესაო შეკრებებზე მოსულ ასობით ნათესავ-ახლობელს, აზრმოუცემლად წუ მოვხვევთ მათ თავს, რაც რომ ღირსებასა და ქართველკაცობას ეწინააღმდეგება.

მართალია, არ გვაქვს კანონი, რომელიც აკრძალავდა ურთიერთობებს სქესობრივი თვალსაზრისით ახლობელ-ნათესავებს შორის, მაგრამ ამას არ ვაკეთებთ იმ უბრალოდ მიზეზის გამო, რომ ქვეყანაზე არავინ დავგვიწიოს, ეს რა დონისა და ემოქის ხალხია, რა კანონებს იღებენ? უბრალოდ, ამას არც სხვა ქვეყნები და ხალხები აკეთებენ იმავე მიზეზით. მაგრამ ყველგან ერთი და იგივე იგულისხმება რუდუნებითა და უპირობოდ. ნათესაურ-მეგობრული ურთიერთობანი ეს ისეთი ინსტიტუტია, რომელსაც დანერგილი კანონები არ ესაჭიროება. ადამიანთა თანამედროვე განათლებისა და ინტელექტუალური დონე პლანეტის ყველა კუთხეში საკმარისია იმისთვის, რომ

თავი შეიკავონ არაბუნებრივი, საწოთირო სატყელოსაგან და პატივი მიიღონ საერთო მორალს. ზნეობა მძლავრ ბარიერადაა ალტერნატიული ქართველი კაცის სულში. იგი მოგვინოვებს არათუ არ ჩავიდინოთ ზღვარდაუდებელი, არამაშაპური, არამედ ფიქრადაც კი არ გავივლოთ იგი. ჩვენს მორალს საფუძველს უმაგრებს ქართველობის ერთ-ერთი ტრადიციული ბურჯი, — რელიგია, რომელიც კრძალავს ქორწინებას სანათესაოში მეშვიდე თაობის ჩათვლით. რა მიზეზითაც და ძლიერი გრძნობებითაც არ უნდა იყვას გამოწვეული, ვისა აქვს უფლება ხელყოს ეს წესი, ანკი რა აუცილებლობა არსებობს მისი ხელისკრისათვის? განა მათ გარეშე არ გვიღებენ ევროკავშირში?

სხვაზე არაფერს ვიტყვით, ისე ჩვენს პრობლემებს მივუბრუნდებით. აქამდე, საუკუნეთა მანძილზე ქართველი ხალხი ცხოვრობდა, მრავლდებოდა და იღვწოდა დასავლეთეგროპული თუ ამერიკული ოჯახურ-ნათესაური ნორმებისა და ადამიანების დაუხმარებლად და ბევრი არაფერი დაუკარგავს, ქვეყანა არ დატყვევდა, ხალხი არ გადაშენებულა, როგორც ზოგიერთებს დაემართათ. იმედია, მათ გარეშე არც მომავალში გვექნება რაიმე თავსატეხი, თავის ტკივილები მაშინ დაგვეწყება, როცა ჩვენს ადგილებზე დასავლურებს ჩავანაცვლებთ. თუ ამ შიშზე საშველად დასავლეთისკენ ვიყურებით, მაშინ ტყუილად უცხოვრია და უღვანია ორთახსუთასი წელი ქართული ხალხის, თუკი ოჯახი ჯერამდე ვერ მოუწყვია, მტერ-მოყვარე ვერ გაუჩრევია. გაოგნებული აქეთ-იქით ვიშორებით და ტელეკომუნიკაციებით ნაკარნახევი მორალური საშველად კარს მოგვდგომია. რაღას დავუელოდით შევიტყობთ და სიკეთეში მოვიხმაროთ, არა?

არავითარ შემთხვევაში, ეს უკვე ქართველი ერის გადაშენების დასაწყისია. ამ მიუხედავად უნდა შევიყვანოთ. რა არის იმაში საძრახისი, თუ ქართული ოჯახი არაა ადექვატური ბრალითურ-კოლუმბიურისა ანდა ჩრდილოამერიკულია. რა არის სათაკლო იმაში, თუ ჩვენებური ნათესაური ურთიერთობანი, ნორმა-წესები არაა იქაურთა ასლი. და თუ მავანი მაინც ცდილობს ამას (შედეგობაშია გვაყვას პირველ რიგში ტელეკომუნიკაციების მსგავსებით, რომლებიც არჩევენ და ტელეკომუნიკაციებზე გვთავაზობენ ამ ფილმებს), მაშინ საკითხავია, ვის შევევთას ასრულებს იგი? ქართველთა სურვილსა და შევევთას რომ არა, ეს ცხადზე უცხადესია. მაშ ვის? აქ დამად დავიკვება, გარკვევა და სათანადო დასკვნების გაკეთებაა საჭირო.

გიორგი ბაშაშვილი
ისტორიის მეცნიერებათა კანდიდატი, დოცენტი.

ვის უფლის ხელს ეპოვნელობის აღნიშვნა გრავა

საქართველოს პარლამენტმა, ჩემს აზრით, დაუფიქრებელი ნაბიჯი გადადგა, როცა მან ერთი ხელის მოსმით გააუქმა ეროვნულობის აღნიშვნის გრავა. ამგვარად მიმდინარეობს კამათი, აღსდგეს თუ არა კვლავინდებურად ეროვნების მისაღწეველი გრავა. მიმაჩნია, რომ ეროვნული ინტერესებიდან გამომდინარე, აუცილებლად უნდა აღსდგეს ეროვნების მიმანიშნებელი გრავა, რამეთუ ამის გაუქმება უზემად ლახავს ნებისმიერი ეროვნების ადამიანის უფლებებს და არავის არა უქვს უფლება, წაგვართვას ჩვენი ეროვნება. ჩემი აზრით, თუ საქართველოს პარლამენტმა განმეორებით განაგრძო კანონოტექტი არ მიიღო. წარმოდგენილი დამატებები და შენიშვნები, რომელიც გამოსასწორებს ამ დაუფიქრებელ შეცდომას და კვლავინდებურად არ აღსდგება ეროვნების მიმანიშნებელი გრავა, ქართველ საზოგადოებრიობას ასეთი პარლამენტი არ სჭირდება, რამეთუ აშკარად გამოჩნდება, რომ ისინი ნებისმიერი საკითხის გადაწყვეტისას ითვალისწინებენ არა ეროვნულ ინტერესებს, არამედ სხვის რეკომენდაციებს და მიმბაძელობას, რაც არ ნაადგება ჩვენს ქვეყნს რაც შეეძლება განცხადებას ზოგიერთი პირისაგან, რომ თითქმის არასამთავრო

ბო ორგანიზაციები მხარს უჭერენ ეროვნების გრავის ამოღებას, სომართლეს არ შეეფერება. შესაძლებელია, რომელიმეც ორგანიზაცია მხარს უჭერს ეროვნების გრავის ამოღებას, მაგრამ არა ყველა არასამთავრობო ორგანიზაცია და მიმაჩნია, რომ ასეთ კონსტრუქტში მათი მოხსენება ფართო საზოგადოების შეცდომაში შეყვანას ითვალისწინებს. თხოვნით მივმართეთ იმთ, ვინც აცხადებს, რომ ეროვნულობის ამოღებას არასამთავრობო ორგანიზაციები უჭერენ მხარს. დააჯონკრტონ ის არასამთავრობო ორგანიზაცია, ვინც მართლაც მხარს უჭერს ეროვნების გრავის ამოღებას. ღმერთმა დაიფაროს, რომ საქართველოს პარლამენტმა კვლავ გაიმეოროს შეცდომა და ამოღებულ იქნეს ეროვნულობის მიმანიშნებელი გრავა. ზოგიერთი განაცხადებს, რა მნიშვნელობა აქვს, ეწერება თუ არა ეროვნება რომელიმე საბუთში, შენ ხომ იცი, რომ ქართველი ხალხი...

ვეკითხები მათ: რა მნიშვნელობა აქვს თქვენთვის, ვინც ასე თავგამოდებით იბრძვით ჩვენი ეროვნების წართმევისათვის, რომ დარჩეს ეროვნული გრავა. რითი შეგმულებათ ხელი და რა გადაწყვეტელ პრობლემასთან იქნება ეს დაკავშირებული. უაზრო მიმბაძელობამ,

ღმერთმა დაგვიფაროს, მაგრამ შესაძლებელია, სულ მალე ქვეყნის სახელწოდების შეცვლის პრობლემის წინაშე კი დაგვაყენოს! როგორც ჩანს, ჯერ ეროვნების გრავის ამოღება ნაგარადდვი მავნათაგან, შემდგომში კი, ადვილად შესაძლებელია, ენის გაუქმების საკითხიც დადგეს და ასე შემდეგ. შეიძლება ვინმეს გაუკვირდეს, ენა რა შუაშია — თუ ჩვენ სხვას ვაძაბავთ, სხვები ხომ ქართული ენის მაგივრად ინგლისურად საუბრობენო. ეს ისე, მაგალითისათვის. ნუთუ არ აინტერესებთ ამ გრავის ამოღების მომხრეებს, როგორ შევცვლავს მისცემს მომავალი თაობა ამ ფაქტს. მინდა ყველას გასაგონად განვაცხადო — დრო და ისტორია ყველაფერს შეუღამაზებლად განსჯის და თავის სახელს დაარქმევს. ვეკითრობ, საქართველოს პარლამენტის თითოეული წევრი საბოლოო საკითხის გადაწყვეტისას გაითვალისწინებს ყოველივეს და ხმას მისცემს იმ გადაწყვეტილებას, რომელზეც შემდგომ თავადვე იქნება პასუხისმგებელი თავისი ერისა და მომავალ თაობათა წინაშე.

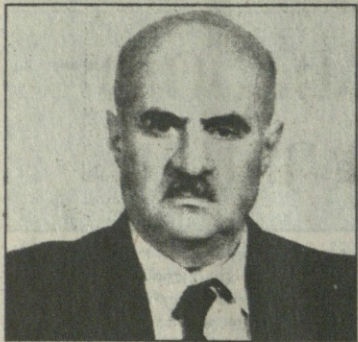
გიორგი თაყაიშვილი
ადამიანის უფლებათა დაცვისა და პატიმართა სოციალური უზრუნველყოფის საერთაშორისო ორგანიზაციის პრეზიდენტი

გიორგი თაყაიშვილი სტუმრად ჯონ გიბსონი აშვილი

მიმდინარე წლის 5 თებერვალს ადამიანის უფლებათა დაცვისა და პატიმართა სოციალური უზრუნველყოფის საერთაშორისო ორგანიზაციის პრეზიდენტი, ბატონი გიორგი თაყაიშვილი ოფისში სტუმრად ეწვია ამერიკის შეერთებული შტატების ოფისის საერთაშორისო განვითარების დემოკრატიისა და მმართველობის, კანონის უზენაესობის პროექტების კონსულტანტი ბატონი ჯონ გიბსონი, რომელიც დაინტერესდა საქართველოში ადამიანის უფლებების დაცვის პრობლემებით, ამ თვალსაზრისით არასამთავრობო ორგანიზაციების განუვლი საქმიანობით და მექანიზმით, ამასთან ერთად გაეცნო ადამიანის უფლებათა დაცვისა და პატიმართა სოციალური უზრუნველყოფის საერთაშორისო ორგანიზაციისა და აგრეთვე სრულიად საქართველოს ადამიანის უფლებათა

დაცვისა და პატიმართა სოციალური უზრუნველყოფის ფონდის მიერ განუვლი საქმიანობებს, რასაც ბატონმა ჯონ გიბსონმა მაღალი შეფასება მისცა და აღნიშნა, რომ ამ ორგანიზაციებმა გიორგი თაყაიშვილის ხელმძღვანელობით ცალსახად დაადასტურეს, რომ საქართველოში ნაყოფიერად საქმიანობს აღნიშნული ორგანიზაციები, რომლებიც რეალურად უზრუნველ ადამიანის უფლებების დაცვას უზრუნველყოფს საერთაშორისო ორგანიზაციის მიერ დასაყვად ბატონმა ჯონ გიბსონმა გამოთქვა იმედი, რომ მომავალში გაგრძელდება ურთიერთსაქმიანო თანამშრომლობა ზემოაღნიშნულ ორგანიზაციებთან. საუბარში მონაწილეობდნენ სხვა ოფიციალური პირნი.

ადამიანის უფლებათა დაცვისა და პატიმართა სოც. უზრუნველყოფის საერთაშორისო ორგანიზაციის პრეზიდენტი

სადაც ახალი წლის ახლო ხანებში (ან, შესაძლოა, ბევრად უფრო გვიან, ამ შემთხვევაში თარიღი დარწმუნებით არ მასს-ოვს) ვილაპაჟო კოლოფში ან პროვოკატორმა მესხეთიდან კარგა მოზრდილი და სრულწლოვანი უნეს-რიგო შეიარაღებული ჯგუფი შემოიყვანა მანამდე სახლებით წყ-ნარ ზნაურის რაიონში და ამა-ს მცირე, მაგრამ მსხვერპლიანი შეტ-აკება მოჰყვა. ეს ჯგუფი რომ ახალციხიდან მოდიოდა, შემადგო-ბიდან ერთმა ჩვენმა წევრმა ახალ-გაზრდა, შემდგომში გავრდიან შესულმა კს-მა, მაგრამ ვერადგინე უფრო მეტი ვილაპაჟო უდავოდ პროვოკატორმა ქვეყნის ერთი გასროლა მოახდინა ზნაურისაკენ და ჭურვით ბავშვი მოკლა. საშინე-ლი დაძაბულობა შეიქმნა, რომელ-მაც სულ რამდენსაღ დღეში გადა-აჭარბა ცხინვალისას. მამა-პაპით მიწას მონატრებულ ზნაურა 70 წლის მინავლულმა სიძულვილმა მკვიდრი ერისადმი და გარედან მხარშიმცემელი და იარაღმცემე-ლი მოძალადის ინსტიტუტმა ათჯერ და ასჯერ მეტი ძალით იფეთქა, ვიდრე ამის გამოწვევა ერთ რაგ-ინდარა ტრაგიკული მკვლელობის ფაქტს შეეძლო. დაერჩენა ზნაუ-რის სოფლების უარყოფითი ქართუ-ელ მოსახლეობას და ხელი მი-ჰყვეს დიდ-პატარის განუკითხავ მკვლელობას და სახლების წავს (აღმართა ცოცხლად დანვა თავის სახლებში, როგორც მასხვს, ცხი-ნვალში მანამდე არ ყოფილა. იგი უფრო გვიან შემოვიდა. ანგარიშს-წორება-დაშინებისა და საკუთარი ინსტიტუტის გახარების ეს სახე ზნაურში დაიწყო). რამდენიმე დღეში ქართველი მოსახლეობა მთლიანად გამოვიდა რაიონის ცენტრული ქართუ-ლი სოფლიდან. იგი დღესაც ლტოლვილად ქარელის რაიონის სოფლებში და ნაწილობრივ — თბილისში. ზნაურის ყოფილ რაიონ-ში დღეს მხოლოდ ოსი მოსახლე-ობა იმყოფება.

სისხლისღვრის რამდენიმე თვის შემდეგ — ასე, 1990 წლის თებერ-ვალ-მარტისათვის კონფლიქტის გან-ვითარება თითქმის შეწყდა. სისხ-ლისღვრა გრძელდებოდა, მაგრამ ერთნაირი ტემპითა და სიხშირით და არა აღმავალი ხაზით. აღმავ-ალი მხოლოდ ის იყო, რომ ოსე-ბის მხარეზე იარაღი გროვდებო-და და წვრთნის შედეგად მას კადრები ემატებოდა. ამ დროს უკვე ნელ-ნელა იწყებოდა და შემდეგში იმავალ ქართული სოფ-ლებსათვის ტყვეობდნენ და რაკეტა „ალაზნის“ დაშენამ დიდი ლიხვის ხეობაშიც და ქარელის რაიონშიც (სოფლები ქნოლევი და ატოცი), შემდეგ — პატარა ლი-ახვის ხეობაშიც, თამარაშენი — კეხვის ხეობაში რუსების მიერ „ბე-ტერების“ მსხვილკალობრიანი ტყე-ამფრქვევების დაშენამ სახლები-სათვის (ეს სოფლები გზის გაყ-ოლებითაა განლაგებული) და თვით ოსების მიერ ჯავის მიდამოებში (სოფ. მსხლები) მიძინე ტყვეობის შემოყვანამ, თუმცა ჯერ კიდევ მცირე რაოდენობით. ქართული მხ-არის შეიარაღებულ არაერთარ პრო-გრესი და, მითუმეტეს, არავითარი გარდატეხის მსგავსი რამ არ იყო. თითო-თითოდ საშუალო იყო ძვე-ლი „კალაშნიკოვები“, მათ შორის — სასწავლოც (ეი. ლულაგაბ-ჯრელი და შემდეგ დადგენულ-ი) ეგზემპლარებიც, რომელიც სა-ბრძოლო იარაღი არ არის. შიდა ქართლში მიდიოდა ის ნამცეც-ნამცეც იარაღი, რომელიც ქვემო ქართლში იყო შეიღებული იქაური კონფლიქტის დაწყების შემდეგ. იარაღი, რომელიც ეროვნული მოძრაობის ხელთ არსებული კაპი-ტალის შეძენიდან, თითქმის მთლი-ანად აზერბაიჯანისათვის ან სომხ-ისათვის, არანაირი ანგარიშით არ თანამდებოდა მის მიყიდვას ქარ-თველისათვის (თუ იგი მისი აგნე-ტი არ იყო). შემდეგში, როცა ჩვენთან ომს აგებდა, იგი იარ-აღს ჩვენზეც კი ყოფდა. მაგრამ მე ამ წლების მანძილზე არ ვიცი თითქმის შემთხვევა, რომ ჩვენი იარაღი უშუალოდ რუსებისგან შეძენილიყო, და ისიც, რაც ვიცი, უფრო მოგვიანო დროს — შე-ვარდნაძის მმართველობის დროს ეკუთვნის. ის, რომ დღეს ან ხვალ შესაძლებელი იყო იგივე იარაღი ათჯერ და ოცდაათჯერ უფრო

ნოღარ ნათაქა: რას ვიხსი

დიდი რაოდენობით აფხაზეთში, ან სამხრეთ საზღვარზე, ან თუნდაც იმავე ქვემო ქართლში დაგვიჩრდ-ებოდა, საიდანაც იგი ახლა გა-მოგვქონდა, ყველასათვის იყო ცნო-ბილი. მაგრამ იმის იმედი, რომ მას ვინმე მოგვცემდა, რაგინდ განსაცდელში ვყოფილიყავით, ან რომ მის საშოვრად სხვა, უფრო უხე წყაროს ვნახავდით, ვიდრე თითო ცალკობი მოგაჭერე აზენ-ბაიჯანელი „ბარჯი“, უტოპია იყო.

ამ იმთავითვე ნაგებულმა ობიექ-ტურმა ვითარებამ, რასაკვირველია, კანონზომიერად განაპირობა ფა-ტალისტური დამოკიდებულების გან-ვითარება ჩვენი ქვეყნის გადარჩე-ნა-ვერგადარჩენის და განთავისუ-ფლება-ვერგადანთავისუფლების დი-ლემაში იმთავითვე ცნობიერებასა და ბუნდოვან გაუმანძი კი, ვისაც საქართველოსთვის თა-ვი უყოყმანოდ ემე-ტებოდა და ამავე დროს, თითქმის, საქ-მის ცივად განსჯის მოვალეობა სხვებზე მეტად ეკისრა. სხვა განწყობა, ფაქტობრი-ვად, შეუძლებელიც იყო, რადგან თუკი მიუდგომოდ ვიმსჯე-ლებდით იმ პირო-ბებში, რომლებშიც ჩვენი ვიყავით, შეიარ-აღებულ კონფლიქტზე წასვლა რაგინდარა მოწინააღმდეგესთან ვერანაირი რაციონა-ლური გათვლით ვერ გამართლებდოდა. მე-ორე მხრივ, ფსიქოლოგიურადაც და ობიექტური პერსპექტივის თაღ-საზრისითაც შეუძლებელი იყო იმა-სთან იარაღით არმებრძოლად, რაც ხდებოდა. ამ ვითარებაზე მხოლოდ სამგვარი მასშტაბი არსებობს: ან წინასწარი მომზადება და ბრძო-ლაში უკვე გათვლილ სიტუაციაში ჩაბმა (რაც ჩვენი არ გავიკეთე-ბა), ან ფაქტალისტური მიდგომით ბრძოლა (რაც ჩვენი მხარე იძუ-ლებული იყო ეკეთებინა) ან კა-პიტულაცია სახელმწიფოს სასიცო-ცხლო ინტერესთა ხარჯზე, რო-გორც შევიარაღებე სწადის, და ხალხის კატალექტიკური აპათია წლობით ან სამუდამოდ.

ამ ნელი პროცესის დროისას შუალედში მოხდა ის, რომ ქიბის-თან ოსების მნიშვნელოვანი ძალის პირველი ელემენტი დაგროვდა. მოპირდაპირე მხარეს, ჯავახთან (ს. მსხლები) გვირგვინიდან გამოსული პირველი მძიმე ტექნიკის თანდა-თანობით დადებდა დაიწყო. სოფ. დმენის, სადაც ოსები ცხოვრობენ (ქართული სოფ. ვანათის პირდა-პირ, პატარა ლიხვის ხეობაში) კბილებამდე შეიარაღებული ციხე-სიმაგრე იქცა. ბარის ოსური სოფლები, რომლებიც ახალგაზრ-დულნიან (ხურვალეთი, წინაგარი) თანდათანობით მოსწყდა ქართუ-ლი მხარის გავლენას და შეიარ-აღებულ ოსურ აგრესიულ ფორ-მისტებთან ჩამოყალიბდა. ყველა ან თითქმის ყველა ქართული სოფე-ლი ოსების უპირატესი დასახლებ-ის ზონებში, შეიარაღებულ დიდი განსხვავების გამო, მტრის მძე-ვლად იყო ქვეყნის ერთხელ (მგო-ნი მარტი იყო, 1990 წლისა, ან შეიძლება თებერვლის ბოლო) მოსკ-ოელი ხელმძღვანელი მეგზვეების ჯგუფი იყო ჩამოსული როკის გავრცელების ერთობლივი დათვლიერე-ბის მიზნით და ჩემმა მეგობარმა თამაზ შილაკაძემ (იგი მინისტრის მოადგილე იყო და კვლევითი ინს-ტიტუტის დირექტორი) მეც ჩამრ-თო ჯგუფში, ჩემი საქმიანობის გაუმხელელად, რის წყალობითაც მათთან ერთად გავიარე თბილისიდან ალაგორამდე და უკან. მხოლოდ გვირგვინის იქით გზის ნაპირებში დაყენებული 19 ქვემის დავთვა-ლეთი, რომლებიც, თითქმის, ზეგვებ-თან საბრძოლველად იყო მოყვანი-ლი. ცხადი იყო, რომ ის ქვემეც-ებიც ნელ-ნელა ჩვენთან მოვიდო-და და მოვიდა კიდევ ახლო ხან-ში. მაგრამ — წინააღმდეგ იმ-დროინდელი მოლოდინისა, როცა შეიარაღება, ასე თუ ისე, მაინც „მარცხენა“ გზით ხდებოდა — იმ ქვემებზე კონფლიქტის ოსური მხ-არის შეიარაღებაში მაინცდამაინც დიდი პროცენტი ვერ შეადგინა.

V. ეროვნული ხელისუფლების დრო
უცნაურად გამოიყურება, მაგ-რამ ფაქტია, რომ ხელისუფლების გადასვლამ კომუნისტების ხელდან ეროვნული ხელისუფლების ხელში ცხინვალის ზონაში მდგომარეობა-ში სრულებით არაფერი შეცვალა.

კომუნისტების დროს, ისევე რო-გორც ეროვნული ხელისუფლების დროს, გორის მილიციაში მილიცი-ისა და შს სამინისტროს დიდი ხელმძღვანელები მიდი-მოდიოდნენ, ცხინვალის ტყეზე ხან მშვიდად, ხან ცეცხლის ქვეშ იდგა ქართუ-ლი მილიცია, ხან იკეტებოდა, ხან იხსნებოდა გავლა ცხინვალზე და ხან მოდიოდა, ხან არ მოდიოდა წინა დღით ან წინა ღამით მომხ-დარი მსხვერპლის ცნობა. უცვლე-ლი იყო მხოლოდ ორი რამ: ერთი: იზრდებოდა ოსების შეიარაღება მაშინ, როცა ქართველები უცე-ლელ დონეზე იდგა. მეორე: შენ-დებოდა ოსების მიერ ცხინვალ-გუფთის ახალი სამანქანო გზა, რომელიც გვერდს უქცევდა ტრა-სის თამარაშენი-კეხის მონაკვეთს ანუ დიდი ლიხვის ქართული სოფ-ლების ზონას. ეროვნულ ხელისუ-

ფლებას რომ არავინ აძლევდა იარაღს სეპარატისტებთან, უფრო ზუსტად კი — დამპყრობლებად ორგანიზებულ ბანდიტებთან სა-ბრძოლველად, ეს ბუნებრივია, მა-გრამ იმათ, ვისაც ამ წლების კონფლიქტი მართლა ქართულ-ოსური მგონია, უნდა ეკითხოს: როგორ მოხდა, რომ მოსკოვის კომუნისტურმა ხელისუფლებამ სა-ბჭოთა კონსტიტუციის მიერ დად-გენილი მდგომარეობის დასაცავად იარაღი არ მისცა კომუნისტურ-სავე ქართულ ხელისუფლებას, რომ-ლის ხელისუფლებამ დაიწყო ქარ-ელის ხელისუფლებების დარჩენაც ეროვნულ ძალთა პირობად დიდ-ნილად სწორედ ამ დამპყრობ-ლებთან ბრძოლის წარმატებაზე იყო დამოკიდებული?

შეადგომი განვითარება

ამ კონფლიქტის განვითარების შემდგომი სურათი ძირითად ხა-ზებში ასეთია. კომუნისტების დროს (ეი. 1990 წლის 28 ოქტომბრის არჩევნებამდე) კონფლიქტი თუ საფუძვით ერთ დონეზე არ იდგა, ყოველ შემთხვევაში, მისი ესკალა-ცია ნელი მაინც იყო. იყო მუდ-მივი მსხვერპლი ორივე მხრიდან და რუსების მუდმივი მეურვეობა ოსებზე. იყო შემთხვევები, როცა „ბეტერის“ რუსების ჯგუფმა ქართული მეტრძოლბე განაიარ-აღა და მათი წვითა და დაგვიტ თანაშენი იარაღის ლულები ზედ „ბეტერის“ გადატარებით დაღუპ-იყო მათგანვე ქართველი მილიცი-ისათვის ცეცხლის გახსნის შემთხ-ვევები. ამ დროს უკვე იყო (თუ თარიღები არ მეშლება) უცნაური სიკვდილის შემთხვევები ქართუ-ელ მეტრძოლბე შორის. შმაგი სამნაშვილის სიკვდილზე ადრევე მოგახსენეთ. მოკვდა თითქმის დათმეკვლელობის შემდეგ (ორი ტყვეობით) გამოჩენილი მეტრძოლი და იარაღის საუკეთესო ოსტატი ავთანდილ (თორღვა) ბულაშვილი (ყაზბეგის რაიონიდან), რომელიც ახლ მხოლოდ ცხინვალის ზონაში მონაწილეობდა ოპერაციებში, არამედ აფხაზეთშიც დადიოდა რუს (და არა აფსუ) სამხედრო მოსახლას-რეებზე სანადიროდ. უცნაურად და არა ბრძოლის ველზე (არამედ კარგა მოსარგებოთ) დადიოდა მოკვდილ ალ-მოჩნდა ხორავა (სახელი არ მასს-ოვს). უკვე შემდეგში, კომუნისტე-ბის გადავარდნის შემდეგ ქ. ცხ-ინვალში შესულები ჩაცხრილეს მანქანაში რეზო ურიდია და დათო ზარდაიშვილი, ზ. გამსახურდიას ყოფილი მცველები (ა. ბულაშ-ვილიც ადრე ზვიადის დაცვაში იყო). მათ მკვლელები ისე დგა-შეგებნენ, ცხინვალში მოედან-ზე, თითქმის ელოდნენ. ახლა, უკან მიხედვით უფრო ხალხად იკვეთე-ბა, ვიდრე მაშინ ჩანდა, ის, რომ აქტიურად მოქმედებდა ვილაცის ზარდაიშვილი, რომელიც ყვე-ლაფერ ამას აწყობდა. მაგრამ კონფლიქტის სიმწვავე და ტემპი — თუ შეიძლება ასე ითქვას, — ძირითადად მაინც უცვლელი იყო იმდენად, რომ მას თბილისისა და

ქარელის გარშემო რაიონთა მო-სახლეობაში თითქმის შეეჩვივნენ კიდევ, როგორც არაპროგრესირე-ბად დააყადებდა, რომელიც, მი-უხედავად ამ სტაბილურობისა, მაინც ცალსახად მოითხოვს ადრე თუ გვიან, ოპერაციის სასიცოცხლო ჩვენებით. საზოგადოებას სწამო-ბოდა, მაგრამ ფაქტია, რომ სხვა პოლი-ტიკური ვნებათაღელვა, ამ რიცხ-ში — ხელისუფლების აღდგასთან დაკავშირებული ვნებათაღელვა-თ თვით პოლიტიკურად აქტიურ წრე-შიც კი ამ დროს უფრო გავრცე-ლებული და გავსოვებული იყო, გარეგნულად მაინც, ვიდრე იმ ომით გამოწვეული მდგომარეობა, რომელიც ქართლის გულში მიმ-დინებოდა. ხელისუფლების აღდგის ამოცანა ეროვნული მოძრაობისათვის, ცხადია, პირველი უნდა ყოფილ-იყო და იყო კიდევ. მაგრამ იყო

პარტიული ურთიერთ-კონკლავობის, ასე ვთქ-ვათ, მიმდინარე ამო-ცანებიც, რომელთაც, ჯამში, არაპროგრესი-ულად დიდი დრო და ენერგია ეთმობოდა. 1990 წლის მაის-სათვის, როცა 25 მარ-ტის არჩევნები უკვე გაუქმებული იყო და მათ ნაცვლად ახალი მრავალპარტიული არჩე-ვნების ჩატარება იყო გადამწყვეტილი იმავე წლის დამლევს, უკვე გამოიყენა და მეტე-ოფიციალურად ცნო-ბილი გახდა, რომ ზვიად გამსახურდიას

არჩევნებში მონაწილეობას დათანხ-და. ამ ვითარებაში ერთხელ ცხი-ნვალისკენ ვიყავით წასული რამდენ-იმე კაცი (მათ შორის — გან-თქმული „ჩელენჯერის“ ოთხკაციანი ეკიპაჟის ერთ-ერთი წევრიც, ზაზა დუმბაძე) და, როგორც თითქმის ყოველთვის, ამჯერადაც ძალიან დადებითი და უღიმეხი პერ-სპექტივით დათრგუნულები მოე-დოდით თბილისში. გვექარებოდა, რადგან 26 მაისი იყო და გვიწოდ-და ჩამოგვესწრო ორივე მიტინგი-სათვის, რომელიც თბილისის ორ სტადიონზე ტარდებოდა — დი-ნამოზე ირ. წერეთლის და ვაკ-ისაზე — ზ. გამსახურდიას და მისი კომპანის თაოსნობით. ორივე მისვლა გვიწოდდა იმისათვის, რომ ამით დაგვედასტურებინა ჩვენი თა-ნასწორი თანადგომა და კოლეგა-ლობა უკვე კარგა მძლავრად გახ-ურებული შუღლის ამ ორივე მხა-რისადმი და, ამგვარად, ჩვენი დამო-კიდებულება თვით ამ შუღლისად-მი, რომელიც ყოველმხრივ არაპულად და არასადასრულად მიგვიანდა. ვერ მივასწაროთ და ამიტომ გვეყრდ-აუვარეთ დინამოს, სადაც, როგორც შემდეგ შევიტყვეთ, 5 ათასამდე კაცი იყო თავმოყრილი, და პირდაპირ ვაკეში ავედით, სადაც მიტინგს 30 ათას კაცი ესწრებოდა. რკინაბე-ტონის ტრონებზე გაჯდომილი იყო რკინის კონსტრუქციებისა — ცარ-იელი. ეს ის დღე იყო, როცა ზვიადმა დიდად მნიშვნელოვანი და, ჩემი რწმენით, საბედისწერო ნაბიჯი გადადგა თავის საკუთარ მიმდევრებ-თან და, საერთოდ, ფართო მასასთან ურთიერთობის სფეროში, კერძოდ, მთელი მასიდან იმ სპეციფიკური კონტინენტის გამოცალკეების საქმეში, რომელსაც სულ ახლო მომავალში მისი პირადად და თავდავიწყებით ერთგულ მრევლად გახდომა ეწერა. მან ხელები განართხა მსხვერპლ-თაზე, თითქმის ფრთებს შლიდა, ოდნავ მოკრუნხლული თითების ცნო-ბილი მაგური მოძრაობით, თითქმის დაეფულა მასას და მოუწოდა არჩე-ვანი მოეხდინა „ქრისტეს გზასა და ბარასა გზას შორის“ (ამ უკა-ნასწავლში იგულისხმებოდა ჯაბა იოსელიანის მოქმედების მთელი კომპლექსი, თუმცა მისი მომავალი პოლიტიკური როლის კონტურები იმ დროს ძნელად თუ იყო შესა-მწნევი). ამ სიტყვებსა და ფესტივ-ლაციას ძალიან დიდი ოვაცია და ემოციური რეაგირების სხვა გამოსატ-ლებები მოჰყვა (დღეს თუ გავაან-ალიზებთ ამ ვითარებას — ნაწი-ლობრივ იმიტომაც, რომ ჯაბა-ც — იმ დროს აგრეთვე საკმარისად არაქტიური ფიგურა, — ის იყო, დაპირისპირებას იწყებდა ზვიადთან და ხალხს სწორედ ამ დაპირ-სპირებაში უნდოდა ზვიადისადმი მხარდაჭერა გამოეხატა). ზვიადი ხელში აიტაცეს — პირველად და უკანასკნელად ჩემს სხეულში, — და გასასვლელისაკენ წაიყვანეს. ოცდაათათასიანი აუდიტორიის მე-ორე ნაწილი (დაახლოებით ათი-ოცი პროცენტი) პირით, თავს იქნე-და, ზოგჯერ იფურთხებოდა კიდევ

და მსხვერპლებზე ზეპირადად დასა-ხერხს (რომელიც ჩემს სხეულში მანამდე არც ერთხელ არ გამოყ-ენებულა) ეროვნულ-გამათვისო-ფლებელი მოძრაობის დეგრადაციად თვლიდა. თვლიდა მოკვარი გურამ მაშულისა, რომელსაც იმ დროს ზვიადთან უკვე მკაფიოდ გამოხატ-ული ჯიშობა ჰქონდა და რომელ-იც შემდეგ (თუ სწორია ის, რაც ერთმა კაცმა მითხრა) სახელმწიფოს პირდაპირ ლაღობას გზას დაადგა და გადატრიალების წინ რუსის პარლამენტარებთან დაიარაღოდა საქართველოს საქმეში ჩარევის სახვეწრად). მან ირონიულად ჩაიცი-ნა, „ესეც თქვენი ზვიადი. აი, ხომ გამოვედქი მართალი“ — იმგვარ-ად, რომ ცხადი იყო, თვით ამ ფაქტის ახსნა-გაგება და შეფასება, როგორც კატასტროფისა, მასში ეჭვს არ იწვევდა. ვინ იყო მართლაც ჯაბა იოსელიანი, რომ 26 მაისის მასშტაბის დღეს მისი ქმედებები ეროვნულ-გამათვისოფლებელი მოძ-რაობის ლიდერის გამოსვლის თე-მად გამხდარიყო ან რომელი პოლი-ტიკური კატეგორია იყო „ბარაბა“, რომ ამ ურთულეს არჩევანს მო-გენტში, რომლის წინაშეც საქართვე-ლო იდგა ამ ისტორიულ წუთში, იმ გზათა შორის, რომელიც მას არ უნდა აერჩია, დასახლებულიყო მაინცდამაინც ბარაბას გზა ანუ ელემენტარული ყოფილი ავაზაკი-ბის გზა და არა მონობის, კან-ფორმის, პირუტყვული უთავმოყ-ვარეო არსებობის გზა? იმან, რომ ზვიადმა თავისუფლების გზისა და მონობის გზის ან კარიკისათვის საქართველოს შერჩევის (სტალინი, ორჯონიკიძე...) და საქართველოს ერთგულების (ილია ჭავჭავაძე, აკ-ნერეთელი, ვაჟა ფშაველა...) დაპირ-ისპირების ნაცვლად ჯაბა იოსე-ლიანის წინააღმდეგ პროპაგანდა არ-ჩია, უკვე დამსწერ გულზე როგორც მარცხმა, რომლის უკან უფროსე-ტეობის შავი უფსკრული იგდმო-ბოდა.

ამ წყალგამყოფი ეპიზოდის თემას ქვემოთ კიდევ დავუბრუნე-ბე, მაგრამ აქ მაინც მინდა აღვნიშ-ნო შემდეგი. 9 აპრილის შემდეგ, რუსთაველის გამზირზე მთავრობის სახლის მახლობლად, კედლებსა და ხეებზე ათათათსობით ხელნაწერ-ლებული იყო გამოკრული, რომ-ლებშიც ადამიანთა გლოვა, რის-ვა, სასოწარკვეთილება, იმედი, შე-მართება, მოვალეობის გრძნობა, მა-მულიშვილობა, თავდადება, შურის-იების მისურვითი და ადამიანი-სათვის მისაწვდომ სხვა ფუნდამენ-ტური გრძნობათა მთელი გაზა იყო გამომხატული. მე არ მომწყენია ამ ლექსების კითხვა მანამდე, სანამ ისინი წვიმდა და ქარმა არ ჩამო-აძინა, და თამამად შემოიღია ვთქვა, რომ მათი ორი მესამედი კარგი იყო. ეს იყო ხალხის ყველაზე უკეთესი და სოციალურად ყვე-ლაზე შემოქმედი ნაწილი — ე. წ. საშუალო ინტელიგენციის და მოსწავლე ახალგაზრდობის სულისა და გულის ამონათქვამი, ამასთან — ამონათქვამი ისეთ დროს, როცა ადამიანი ე. წ. ექსტრემალურ სიტუ-აციაშია და ამიტომ მისი სულის ყველაზე უფრო მაღალი ძალები და უნარები მოღის მოქმედებაში. მანამდე — ე. ი. მთელი იმ დროის მანძილზე, როცა ერი უთანასწორო ბრძოლაში გამოდიოდა თავისუფლე-ბისათვის და არ იცოდა, ეს გამოს-ვლა შედეგს მოიტანს თუ მასო-ბრივი სისხლით დამთავრდება, რომელსაც ცოტა ხანში ისტორიის ქეიმა და ბალახი დაფარავს — ეროვნული მოძრაობის მონაწილეთა თავისუფლება-მონობის და, შესა-ბამისად, სიკვდილ-სიცოცხლის არჩე-ვანი ედგათ თვალწინ. ჩვენს საუკუ-ნში ხომ, ძველი ეპოქებისაგან განსხვავებით, საქართველოს ერო-ვნულ-გამათვისოფლებელი ბრძო-ლა არ იყო უშუალოდ დაკავ-შირებული მატერიალურ ინტერე-სებთან (და ეს ერთგვარი სისუს-ტეც იყო მისი). 9 აპრილის შემ-დეგ თანდათან რომ ცხადი გახდა, რომ მსოფლიო ასპარეზზე დამა-რცხებელი იმპერია პოპუტებს თმბს, რომ ქუჩებში ხვრტა, ალბათ, აღარ მოხდება და ქვეყნის სათავეში, ალბათ, ეროვნული დემოკრატია მოვა, ქუჩაში გამოშვებული მამოძრავე-ბელი გრძნობები მრავალი მონაწილე-დანაშრევი შეივსო. მათ თანდა-თან შეემატა ცნობისმოყვარეობაც იმ მოსალოდნელი გამარჯვებით დატკობის ბუნებრივი სურვილიც და, რასაკვირველია, მისი ნაყოფის მომავალ განახლებაში მონაწილე-ობის ცნობიერი თუ არაცნობიერი ბუნებრივი მისწრაფება ანუ ან-გარეგებ მეტ-ნაკლებად არამატერე-ალური ან მატერიალური ფორმით. იმ ადამიანებს, რომლებიც პირე-ლად ვახსენე, და იმ განწყობით მყოფ ადამიანებს, რომელიც მათი მოქმედების პირველწყარო და პირ-ეულმძღვანელი იყო, ცხადია, ბარა-ბასთან თუ ბარაბებთან დაპირ-სპირების ლოზუნგი თუ მონოდე-ბა ვერ დაეკამათებოდა. იგი მეტ-ნაკლებად, გაულს აუტრუნებდა მათ და მათს განწყობილებებში

გაგრძელება იქნება

მიწის ახალი კანონები გაშლისა და გაგანიერების წინადადება. ანუ სადაც შველაა საჭირო, იმ მოკრძალება დაამუშავდება...

მესამე გვერდიდან

თავის შესაფერისად ვერ აღიქვს და მათში „ცდილობებს“ შეტანა მოითხოვს“ შემდეგი მოსაზრებით:

— „მიწის გაყიდვა შეიძლება საბროკერო ფირმის ან პირდაპირი მოლაპარაკებების საფუძველზე“ (სულ მთლად არარაობად მიუჩნევიდა — გ. უ.)

— „უცხოელებისათვის მიწის შესყიდვაში არანაირი შეზღუდვა არ უნდა არსებობდეს“ (ესეც არარაობად მიჩნევის მაგალითია — გ. უ.)

— „მიწის მართვის დეპარტამენტი (ე. ი. სახელმწიფო — გ. უ.) ნაკლებად უნდა ჩაეროს პროცესულურ საკითხებში“ (ქურდს რა უნდა და ბნელი ღამე — გ. უ.)

წერილის დასასრულს კი თავად მერაბიშვილი დასძენს: „რაც შეეხება მსოფლიო ბანკის ექსპერტთა ვიზიტის შეფასებას, მიწის მესაკუთრეთა უფლებების დაცვის ასოციაციამ მათი საქმიანობა მეტად მწირად ჩათვალა, ჩვენ უფრო მეტს მოვლოდით, საჭიროა კანონი მეტად გამჭვირვალე იყოს“. (როგორც სჩანს, მადა მართლაც ქაშაში მოიღა — გ. უ.)

მერაბიშვილის ასოციაციას უკვე დათვლილი აქვს საქართველოს მიწების სრული გასაყიდი ღირებულება, რომელიც მათივე ინფორმაციით 4 მილიარდს აღწევს და მოუთმენლად ელიან „ამ კაპიტალის ამოქმედებას“ (გაზეთი „ახალი თაობა“ 1998 წ. სათაურით „საქართველოში 4 მილიარდის ღირებულების მიწა არსებობს“).

სამართლებრივ გიჟობით, საქართველოს მიწა-წყლის ორგანო მგავსი აზრები რომ გამოსცემს, თავი სიზმარში მგონია, მაგრამ ვაი, რომ ყოველივე ეს ცხადზე უცხადესია, ხოლო ჩვენს გამოცხადებას არა და არ დაადგა საშველი. უსუსური ხელისუფლების და მათ მორჩილთა ნაწილობით დაბაღ ღობედ მიჩნეულ საქართველოს მიმართ ყველა იმის თქმას და კეთილსინდელად, რაც რომ ერს საბოლოოდ წაახდენს და დააქცევს.

ახლა მეორე, ძალზე მტკივნეული საკითხი, რომელმაც ზემოაღნიშნულ სატელევიზიო გადაცემაში გაიჟღერა და შეხებოდა ახალი კანონების მიხედვით უცხოელის მიერ საქართველოში მიწის შესყიდვის უფლებას. ეს გარემოება გადაცემისას ხელისუფლების წარმომადგენელმა ქალბატონმა როზა ლორთქიფანიძემ არასწორად განმარტა და ისედაც თავგზააბნეული და აღნიშნულ კანონებში ჩაუხუდავი მილიონობით თანამოქალაქე შეტყობაში შეიყვანა. კერძოდ, მან აუდიტორიას მოახსენა, რომ სახელმწიფო მიწის ნაკვეთები მხოლოდ და მხოლოდ საქართველოს მოქალაქეებს მიეყიდება და თვალსაჩინოდ იქვე კანონიც წარმოადგინა.

კანონის მე-4 თავის „სახელმწიფო მიწის გასხვისება“ მე-2 მუხლში კი შავით თეთრზე წერია: „სახელმწიფო მიწის ნაკვეთები საქართველოს მოქალაქეებსა და საქართველოს კანონმდებლობით რეგისტრირებულ უცხოელთა და თვალსაჩინოდ იქვე კანონიც წარმოადგინა.“

იურიდიულ პირი — ს. ცნებაში ამავე დროს დამოუკიდებლად თუ ერთობლივად (საქართველოს წარმომადგენელთან ერთად) საქართველოში რეგისტრირებული უცხოური ფირმებიც იგულისხმება, ეს გარემოება ქალბატონმა როზამ აღნიშვნის გარეშე დატოვა. ამავე დროს, არც იმას შეხება, მიწის ერთი საუკუნით (99 წელი) იჯარით გადაცემის უფლების მოსარგებელთა შორის უცხოელიც რომ იგულისხმება.

სამართლიანობა მოითხოვს ქალბატონმა როზა ლორთქიფანიძემ იმავე 5 მილიონიანი აუდიტორიის წინაშე განმარტოს — აღნიშნული უნებლიედ მოუვიდა თუ?...

კანონის ამ მუხლის ირგვლივ მიწის მესაკუთრეთა უფლებების დაცვის ასოციაციის დირექტორმა ვ. მერაბიშვილმა გაზეთ „ახალი თაობა“-ში ინტერვიუს სახით განაცხადა: „თუ რომელიმე უცხოურ ორგანიზაციას სჭირდება შემოსვლა, მას ვერ ჩავეკეტათ. ამ შემთხვევაში თუ ფიზიკური პირი (იგულისხმება უცხოელი — გ. უ.) ამას ვერ მოახერხებს,

ცნება“-ში ჩანერეს კიდევ: „მიწის ნაკვეთი მასში არსებული ნიადაგისა“.

რენეგატ ქართველს სამართლიანად გაუჩნდება კითხვა: აბა რა უნდა ეწინააღმდეგებოდეს საბოლოო გერმანული სამოქალაქო კოდექსის შემდგენლებმა მიწა და მასში არსებული ნიადაგი უნდა პქონებოდა მნიშვნელობა. გერმანული კანონის გადმოქართვნილი იუსტიციის მინისტრი ლაორო ქანტურია ერთ-ერთი თავის წერილში თავად აცხადებდა, რომ საქართველოს კოდექსში მოცემულ ცნებას, მან დაახლოებით იტალიურ და ბერძნულ კოდექსებში მიაგნო (წიგნი „სამართლის რეფორმა საქართველოში“ — 1994 წელი).

ასე და ამრიგად, გერმანული კოდექსის უნაწილად გადმოღებაც კი სანატრელი გაგვისადა ჩვენმა ხელისუფლებამ.

ბ ა ტ ო ნ ი
ლადაო ქანტურია თავის მორიგ სტატიას „კვლავ მიწის საკუთრების შესახებ“ წერდა: „გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის კონსტიტუციური სასამართლოს მიმართ, რომ მიწის საკუთრება, განსხვავებით სხვა ქონებისაგან, უფრო „საყოველთაო ინ-სტიტუტის“ სახითაა აღიარებული“.

საბოლოო ინსტიტუტის სახით აღიარებული „საყოველთაო ინსტიტუტის“ მოთხოვნებს უნდა დაეკმაყოფილებოდნენ, ვიდრე ბაზრის სტიქიას და ცალკეულ პირთა შეხედულებებს. ამის გამო მიწის მესაკუთრეები მრავალი საიჯარო ვალდებულებებით (ხანმოკლე იჯარა ერთადერთი შესაძლებელი ფორმაა საკომლო საკუთრებასთან ერთად საქართველოს სინამდვილეში — გ. უ.) არიან შეზღუდული. მიწაზე საკუთრების უფლება მათ გარკვეულწილად საზოგადოებრივ ინტერესებს უნდა მიუხადადონ. მიწის მიმართ საკუთრების უფლება ასო-ლიტურ არ გახლავთ.

ქანტურიას სტატიებიდან ისიც ირკვევა, რომ ასეთივე განსაკუთრებული დამოკიდებულება გააჩნია საფრანგეთსაც მიწის საკუთრებისადმი, რომელიც უმაღლესი კოდექსში დაფიქსირებულია, რომ „მიწა არის ეროვნული სიმდიდრე“ და რომ ინგლისში დღესაც მოქმედებს შემდეგი ნორმა: „მიწის უზენაესი მესაკუთრე სახელმწიფოა“.

ინგლისის აღნიშნული დებულების ირგვლივ ლ. ქანტურია განმარტავს, რომ მან ასეთივე ნორმა საქართველოს მიწის რეფორმის კანონშიც (ალბათ კანონპროექტში — გ. უ.) შეიტანა, მაგრამ „შემდეგ აღმოჩნდა, რომ ჩემი ნაბიჯი გამართლებული არ იყო. ინგლისური სამართალი ისტორიული ტრადიციებიდან გამომდინარე დღესაც განამტკიცებს მას და ე. წ. შესაკუთრების ცნებას უკვე უნდა გამოეყოფა კონტრინტური სამართალი უკვე ორ საუკუნეზე მეტია აღარ აღიარებს“, რის გამოც მან პროექტიდან ამოაღებინა აღნიშნული დებულება.

საოცარია ლმობიანი. განა ბატონმა ქანტურიამ თავად არ მიმოიხილა და გაგვაცნო

მესამე გვერდიდან

უფლებს ქართველებზე ნაკლებად არ ეყვარებათ ფული, მაშინ უნდა ვიფიქროთ, რომ საქმე გვაქვს არა 5400 კუმბთან, არამედ 2-3-ჯერ მეტთან მიხედვით. როგორც იტყვიან, კომენტარი ზედმეტია.

ტელევიზიით გამოდის მესხეთ-ჯავახეთის გუბერნატორი ბნი გიგლა ბარამიძე და აცხადებს, რომ მეზობელი ქვეყნები აშენდა საქართველოს ტყეებში მონარული ხე-ტყით და ამას აცხადებს ისე, თითქმის გუბერნატორის იგი არ ეხებოდეს.

კომენტარი აქაც ზედმეტია.

ამ ცოტა ხნის წინათ, ფოთის საბაჟოზე დაფიქსირდა 11 ათასი კუმბეტრი ხე-ტყის გატანა უცხოეთში ისე, რომ სატყეო მეურნეობის სახელმწიფო დეპარტამენტისათვის არც უცნობია.

ნოტიო წლიებით მცირდება სატყეო მეურნეობის ფუნქციონირებისათვის გამოყოფილი საბიუჯეტო სახსრები.

ერთი სიტყვით, უამრავი სატყეო არქს ქართულ

ტყეს, რომელთა შესახებ 22 იანვარს საუბარი იყო პარლამენტის გარემოს დაცვის კომიტეტის გაფართოებულ სესიონაზე, რომელმაც განიხილა გასულ წელს სატყეო მეურნეობის დეპარტამენტის მიერ განული მუშაობის შედეგები. განიხილავს მონაწილეობდნენ გარემოს დაცვის სამინისტროს, ეკოპოლიტიკის, სამთო მეტყვეობის ინსტიტუტის და სხვა ორგანიზაციების წარმომადგენლები, პარლამენტის დეპუტატები.

კითხვას, ვინ არიან ამ ყბადღეობის ხელისუფლების მთავარი სუბიექტები? სხადამაზე არაპირაზროვნად გაცეა პასუხი, რომ ხე-ტყის ექსპორტის მთავარი სუბიექტები არიან გამგებლები, რაიონებისა და გუბერნიების სამართალდამცავი ორგანოების მაღალი თანამდებობის ჩინოვნიკები და თავად პარლამენტის დეპუტატები.

ამაზე იტყვიან — ვის შეეჩვეოდა, რუსთაველი მკედარია. გაუგებარია, როდესაც გუბერნატორი, ბნი გიგლა ბარამიძე ასეთ განცხადებას აკეთებს, სხვამ სადა ექმნის სამართალი?

ასევე ისმება კითხვა — რატომ იქცა, ან რატომ უნდა მიეცოთ ქართული ტყე ალბერტის საგანგებო მისიონერების თვითმზანს რატომ უნდა წარმოადგენდეს ქართული ხე-ტყის გაყიდვა უცხოეთში, მხოლოდ გარკვეული ფენის ჩინოვნიკთა გამდიდრებისათვის.

თუ რა მოგვითხანა დაუფიქრებლად ექსპორტმა, ამის საგალაო მაგალითია მე-20 საუკუნის დასაწყისი, როცა საქართველოდან მილიონ ფუთობით გამოქონდათ კაკლის ბუჩხა და სხვა ძვირფასი სახეობების მერქანი და იავარაყვეს ქართული ტყე.

სამწუხაროა, რომ, როგორც ჩანს, ჩვენ უმაღლესი საკანონმდებლო ორგანოში და სხვაგანაც, ბევრს არ ესმის ან არ უნდათ გაიგონ, თუ რა მნიშვნელობა აქვს ტყეს ქვეყანაში ეკოლოგიური წინასწარი პირობებისა და ასევე ეკონომიკისათვის.

ამის გამო, რომ ტყის მთავარ ბატონს, სატყეო მეურნეობის დეპარტამენტს თანდათანობით ართმევენ კუთვნილ უფლებებს და სატყეო მეურნეობის სისტემას სისტემატურად უმცირებენ დაფინანსებას, რამაც უკვე გამოიწვია თავისი უარყოფი-

თი შედეგები.

დავინწყით იმით, რომ სატყეო დეპარტამენტს ჩამოართვეს მთავარი სარგებლობის წყარო და გარემოს დაცვის სამინისტროს გადასცეს, რაც ყოველად გაუმართლებელია, რადგან ქრის სისტემები სწორედ რომ სატყეო დეპარტამენტის საქმე და პრეროგატივაა, ხოლო გარემოს დაცვის სამინისტრომ კი თვალყური უნდა ადევნოს მათ სწორად გატარებას ბუნების დაცვის თვალსაზრისით.

ასევე ყოველად გაუგებარია და გაუმართლებელია ლიცენზირების ორმაგი სისტემა, ისიც სატყეო დეპარტამენტის გარეთ. მთავარი სარგებლობის წყაროზე ლიცენზიას იძლევა გარემოს დაცვის სამინისტროს ენ. საუნეხბათშორის საბჭო, ხოლო ხე-ტყის უცხოეთში გატანაზე ლიცენზიას იძლევა ვაჭრობის სამინისტრო (!).

პარადოქსია — ტყის დაცვაზე, მის ბედსა და აუკარგზე პასუხისმგებელია სატყეო დეპარტამენტი, ხოლო ხე-ტყის განკარგავნ სხვა უწყებები. და ზოგჯერ ისე, რომ დეპარტამენტი საქმის კურსშიც კი არაა.

განახლების სპე-უშაობის მოცულობა და ალბათ, 1999 წელსაც ამ დონეზე დარჩება, რაც სრულად გაუმართლებელი და შემამოუბრებელია და აი, რატომ:

1981-1990 წლებში სატყეო მეურნეობები ყოველწლიურად აშენებდნენ 6-7 ათას ჰა სხვადასხვა სახეობის ტყის კულტურებს. ამიტომაც, რომ დღეს თვალსაჩინოა აქოჩირილი ტყეები თბილისის შემოგარენსა და სხვა რეგიონებში. ეს ყველაფერი მეტყვევებს თავდადებული შრო-

მის ნაყოფია. ახლა შევადაროთ ერთ მანეთს 6-7 ათასი ჰა და 500 ჰა. ეს სატყეო მეურნეობის სისტემის სრული დეგრადაციაა.

აქვე აუცილებლად უნდა ითქვას ერთი რამ — ზო-უხედავად იმისა, რომ საქართველოს ტყინობა შედგენს დაახლოებით 40%-ს, საქმე არც ისე კარგად, როგორც ამ ციფრებიდან ჩანს და როგორც ზოგიერთს ჰგონია.

მწყობრიდანაა გამოსული და აღდგენას მოითხოვს სახელმწიფო ტყეების გამაყრებული და დეგრადირებული 500 ათასი ჰა, ამას დავუმატოთ ენ. საკოლმეურნეო ტყეების 500 ათასი ჰა, ასევე უაღრესად განაწილებული ტყეები და გამოვა, რომ საქართველოს მთელ ტყეების (2,7 მლნ ჰა) 36% მოითხოვს აღდგენით ღონისძიებებს. ნუ დაგვავიწყდება ისიც, რომ რიგი რაიონებში სა უტყეო არ მცირე ტყინია; ასე მაგალითად: წინწ-მინდის რაიონის ტყინობა არის 0,1, ახალქალაქის — 2,2; აბაშის — 0,4; წალკის — 3,7; სიღნაღის — 6,8; სამტრედიის — 8,7; დედოფლისწყაროს — 11,2; თერჯოლის — 12% და ა.შ.

აი, ამ ფონზე ყოველად გაუმართლებელია ტყის კულტურების გაშენება და ბუნებრივი განახლების ხელისშეწყობის ღონისძიებების დაფინანსების ასე კატასტროფული შემცირება.

ასევე, სხვა საშუალებით ან ერთად, შემცირებულია დაფინანსება სამეცნიეროკულტურული სამუშაოებისთვის. აქ ერთ რამეს უნდა გავსვათ ხაზი. ამ ბოლო წლებში ჩატარებულმა გამოკვლევებმა გვიჩვენა, რომ 1996

წელს, ამაჟამად სატყეო დეპარტამენტის დაფინანსება თავისი საქვეუწყებო ორგანიზაციებისადმი შეადგენს დაახლოებით 3 მლნ ლარს.

თუ მივიღებთ შედეგულბაში, რომ 1999 წლის დაფინანსების დონე ან იგივე დარჩება ან შემცირდება, თუ ვალდები არ იქნა გათვალისწინებული, გამოვა, რომ მიგდინარე წლისათვის დარჩება ისეთი მიზერული თანხა, რომელიც ერთ ჰა ფართობ ტყეზე ყველაწლიურ სამუშაოებისათვის შეადგენს დაახლოებით ერთ ლარს, რადგან ამჟამად სახელმწიფო ტყეების ფართობი 2,2 მლნ ჰექტარია. თუ ეს ასე მოხდა, ეს იქნება აბსურდის თეატრის ერთ-ერთი საოცარი პარადოქსი.

გასაოცარია, ჩვენი კანონმდებლების, ეკონომისტების, ფინანსისტების ნიჟილისტური, არაკომპეტენტური დამოკიდებულება სატყეო მეურნეობის სამუშაოებისა და საერთოდ, ტყის ბედისადმი.

მიგმობითი ციფრებსა და ფაქტებს. 1998 წელს ტყის კულტურების გაშენება გათვალისწინებული იყო მხოლოდ 500 ჰა-ზე (!), ასევე შემცირებულია ბუნებრივი განახლების სპე-უშაობის მოცულობა და ალბათ, 1999 წელსაც ამ დონეზე დარჩება, რაც სრულად გაუმართლებელი და შემამოუბრებელია და აი, რატომ:

1981-1990 წლებში სატყეო მეურნეობები ყოველწლიურად აშენებდნენ 6-7 ათას ჰა სხვადასხვა სახეობის ტყის კულტურებს. ამიტომაც, რომ დღეს თვალსაჩინოა აქოჩირილი ტყეები თბილისის შემოგარენსა და სხვა რეგიონებში. ეს ყველაფერი მეტყვევებს თავდადებული შრო-

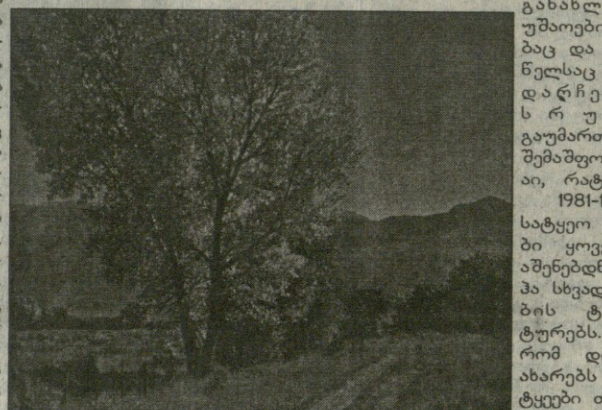
მის ნაყოფია. ახლა შევადაროთ ერთ მანეთს 6-7 ათასი ჰა და 500 ჰა. ეს სატყეო მეურნეობის სისტემის სრული დეგრადაციაა.

აქვე აუცილებლად უნდა ითქვას ერთი რამ — ზო-უხედავად იმისა, რომ საქართველოს ტყინობა შედგენს დაახლოებით 40%-ს, საქმე არც ისე კარგად, როგორც ამ ციფრებიდან ჩანს და როგორც ზოგიერთს ჰგონია.

მწყობრიდანაა გამოსული და აღდგენას მოითხოვს სახელმწიფო ტყეების გამაყრებული და დეგრადირებული 500 ათასი ჰა, ამას დავუმატოთ ენ. საკოლმეურნეო ტყეების 500 ათასი ჰა, ასევე უაღრესად განაწილებული ტყეები და გამოვა, რომ საქართველოს მთელ ტყეების (2,7 მლნ ჰა) 36% მოითხოვს აღდგენით ღონისძიებებს. ნუ დაგვავიწყდება ისიც, რომ რიგი რაიონებში სა უტყეო არ მცირე ტყინია; ასე მაგალითად: წინწ-მინდის რაიონის ტყინობა არის 0,1, ახალქალაქის — 2,2; აბაშის — 0,4; წალკის — 3,7; სიღნაღის — 6,8; სამტრედიის — 8,7; დედოფლისწყაროს — 11,2; თერჯოლის — 12% და ა.შ.

აი, ამ ფონზე ყოველად გაუმართლებელია ტყის კულტურების გაშენება და ბუნებრივი განახლების ხელისშეწყობის ღონისძიებების დაფინანსების ასე კატასტროფული შემცირება.

ასევე, სხვა საშუალებით ან ერთად, შემცირებულია დაფინანსება სამეცნიეროკულტურული სამუშაოებისთვის. აქ ერთ რამეს უნდა გავსვათ ხაზი. ამ ბოლო წლებში ჩატარებულმა გამოკვლევებმა გვიჩვენა, რომ 1996

გვრძელება მე-9 გვერდზე

გვრძელება მე-9 გვერდზე

ახსურდის თეატრი ქართული მყის გარეშე

მერვე გვერდიდან

ნლიდან კვლავ დაიწყო აღმავლობა ტყის ისეთმა საშუალო მანძილზე, როგორცაა ნაძვის დიდი ლაფნო-ჭამია, რომელიც თითქმის 30 წელი მძინვარება ჩვენს ტყეებში.

ასევე, მოსალოდნელია არააქვალე საშიში მანძილები — ექვსკილა და მბეჭ-დავი ქერქაშიების აფუთ-კარება; მიმდინარეობს ნაბლარებისა და მუხნარე-ბის ხმოვა.

ასე რომ, ჩვენი ტყეები ახალი კატასტროფის წინაშე დგას მანძილებ-დაავადებათა გავრცელების თვალსაზრისით და ამ ფონზე სამეცნიერო-კვლევითი სამუშაოებისა და ტყის დაცვის დაფინანსების შეზღუდვა დაწესების ტოლფასია.

ასეთი ზოგიერთი პრობ-ლემის სავალდლო სურათი სატყეო მუხრნების დაფინ-ანსების პროგრესული შემე-ცირების ფონზე.

რა არის გამოსავალი ამ ჩიხური სიტუაციიდან.

სანამ ჩვენს წინადადე-ბებს წარმოვადგენდეთ, მან-ამ გვინდა გავიხ-სნოთ დასავლეთ-ის სატყეო მუხრნების გან-ვითარების ზოგი-ერთი დადებითი თუ უარყოფითი მომენტი, წარსუ-ლი თუ თანამედ-როვე პერიოდები.

ცნობილი ამერიკელი ეკოლო-გის ოუენის მო-ნაცემებით, 1870-1900 წლებში ვე-ლურმა კაპიტალ-იზმმა შეინარა-აღმოსავლეთის შტატების ხელუ-ხელეილი ტყეების 25%.

დასავლეთ ევროპის ქვეყ-ნებში, მათ შორის, გერმანიაში, ბოლო საუკუნეებში მანძილზე, მთლიანად მოჭრეს ბუნებრივი ტყეები და შეცვალეს ხელოვნური; დღეს კი, ევროპა ინანიებს ამ შეც-დომას და აქ ნომერ პირვე-ლი პრობლემაა, არა ხე-ტყის თავისუფლები ექსპორტი, არამედ ტყეების ექსპლოატ-აცის უწყვეტი სარგებლობის პრინციპი, ჩვენთან რომ ენ. „მდგრად განვითარებას“ ეძა-ხან, რაც ტერმინოლოგიურად უარყოფაა;

70-იან წლებში გერ-მანელებმა სამეცნიერო მი-მოქცევაში შემოიტანეს ტერ-მინი „ტყეების კვდომა“ და აღიარეს, რომ ბუნებრივი ტყე-ები უფრო გამძლეა გარე-მოს უარყოფითი ფაქტორე-ბისადმი და მათ გაფრთხ-ილება სჭირდებათ;

დასავლეთის ქვეყნებში

უკვე კარგა ხანა დაიწყეს სწრაფმზარდი მერქნისებო-საგან სატყეო პლანტაციების გაშენება; აგრეთვე ბევრ ქვეყანაში იქმნება ენ. „ენ-ერგეტული ტყეების“ გაშე-ენების პროექტები, რომელ-იც ითვალისწინებს ისეთი ტყეების გაშენებას, რაც ქვეყანას ენერგეტული კრიზ-ისისას საშუაშე მერქნით უზრუნველყოფს;

ამჟამად, მაგალითად: შვედეთი ყოველწლიურად აწარმოებს ანუ ჭრის 52 მლნ კუბ.მეტრ ხე-ტყეს, ხოლო გადაამუშავებს 57-58 მლნ კუბ.მეტრს; შვედეთს ექსპორ-ტით გააქვს მხოლოდ ერთი მლნ კუბ.მეტრი (!) მრგვალი მორი, სამაგიეროდ, შეაქვს დაახლოებით 7 მლნ კუბ.მეტრი მრგვალი მორი; უცხოეთში კი ყიდის დახე-ერხილ ხე-ტყეს (ჩვენთანად არა, ოღონდ). ქალაქს, პანელს და ხე-ტყის გადამ-მუშავების სხვა პროდუქტებს. ასე რომ, შვედეთს ვერაფერ-აიძულებს, გინდა თუ არა მრგვალი მორი გაიტანე უცხოეთში.

აქვე ისიც უნდა აღინიშ-ნოს, რომ გაეროს მონაცე-მებით, ყოველწლიურად

შესაძლებლობის ტყეები გვა-ქვს; უნდა დადგინდეს, გან-ისაზღვროს შიდა ბაზრის მოთხოვნილება ხე-ტყეზე; კონკრეტულად, რამდენი საშე-ენი და სამასალე მერქანი სჭირდება სოფლად მცხოვრე-ბ 620 ათას კომლს და ქალაქე-ბში მცხოვრებ ამდენივე მო-სახლეობას;

აგრეთვე, უნდა გან-ისაზღვროს და დადგინდეს, თუ რამდენი საშუაშე და სამასალე მერქანი სჭირდე-ბათ სხვა სახელმწიფო თუ კერძო სტრუქტურებსა და ორგანიზაციებს;

უნდა დადგინდეს ადგი-ლობრივი სააფეო მრეწველო-ბის განვითარების პერსპექ-ტივები და მოთხოვნილებანი ხე-ტყეზე და ა.შ. და ა.შ. და ეს ყველაფერი უნდა შეეფარდოს ქართული ტყის შესაძლებლობებს.

ქართული ტყის ბედის-ათვის დიდი მნიშვნელობა აქვს იმას, რომ საკუთრივ-სა და სარგებლობის ფორმე-ბის მიუხედავად, ქვეყანაში უნდა ტარდებოდეს ერთიანი სატყეო პოლიტიკა და მას უნდა ატარებდეს ერთი უწყება, კერძოდ კი, სატყეო მუხრნების დეპარტამენტი;

თუ გვინდა, რომ შემდგომში არ გაღრმავდეს უკვე დაწყებული ეკოლოგიური კრიზისი, რაც ეკონომიკურ კრიზ-ისზე უარესია და რაციონალურად უწყვეტი სარგე-ბლობის პრინცი-პით გამოვიყენოთ ტყის რესურსები, აუცილებელია გათვალისწინებუ-ლი იქნეს ზემოხ-სენებული პრობ-ლემები და მაქსი-მალურად იქნეს დაფინანსებული ეროვნული პრო-

გრამა „ტყეა“.

ქართულ ტყეს და ქართულ ბუნებას სხვაგვარად სატყეო და პრობლემა ანუხებს, მაგრამ რაზედაც ზემოთ ვილაპარაკეთ, საკმა-რისაა საერთო სურათის დასახატად.

ბოლოს დაგვძენთ, რომ ცალკე მსჯელობის საგანია WWF-ის მიერ შედგენილი ეროვნული პარკებისა და მსოფლიო ბანკის მიერ შედგე-ნილი სატყეო მუხრნების განვითარების პროექტები, რადგან ბევრ დასაფიქრებელ და დამაფიქრებელ მომენტ-ებს შეიცავს.

გიჰინა თაყაძე
საქართველოს ბუნებისა და ისტორიულ ფასეულობა-თა დაცვის ასოციაცია „ფეს-ვების“ პრეზიდენტი; ბიოლოგი-ის მეცნიერებათა კანდიდატი, მეტყვე.

მიწის ახალი კანონები გავლის და გამოწვევების წინააღმდეგ, ანუ სადაც შველაა საჭირო, იმ მოკრძალება დამღუპვლია

მერვე გვერდიდან

იგივე კონტინენტური სამართ-ლის ქვეყნების, გერმანიის, საკონსტიტუციო სასამართლოს და საფრანგეთის მიდგომა მოცემული საკითხისადმი? ან ის, რაც ჩვენთვის უკეთესია და მასზე სხვისი მაგალითი-იც კი არსებობს რატომ არ უნდა დავწეროთ? თუკი ინ-გლისისათვის დღესაც ასე მნიშვნელოვანია ისტორიული ტრადიცია, ჩვენთვის როდინა გახდა იგი მეორეხარისხო-ვანი ან დასაგმობი?

ვის, თუ არა ჩვენს გაუბე-დურებულ ქვეყანას პირველ-როგში სჭირდება დავაფიქ-სიროთ და ყველას განეცხ-ადოთ, რომ „საქართველოში მიწის უზენაესი მესაკუთრე სახელმწიფოა“.

გავიდა არც თუ ისე დიდი დრო და იგივე ლაღო-ჭანტურებამ მორგე სტატიაში (გაზეთი „7 დღე“ 12 აგვის-ტო, 1993 წელი) გაამცნო: „სახელმწიფო ისეთივე კერ-ძო მესაკუთრეა, როგორც ჩვეულებრივი პირი. ავტო-მანქანის მესაკუთრე სახელ-მწიფო არაფრით განსხვავდე-ბა ავტომანქანის მესაკუთრე მოქალაქესაგან. არ არის განსხვავება მიწის მესაკუთრე სახელმწიფოსა და მიწის მესაკუთრე მოქალაქის შორის.“

რა თქმა უნდა ფერის-ცვალება ადამი-ანების ექვემდე-ბარება.

ალბათ საჭიროა ვიცო-დეთ, საზღვარგ-არეთ ცოდნა მიღებული ახალ-გაზრდები ილია ჭავჭავაძეებად გვიბრუნდებიან ქვეყანაში, თუ

რადგან ილია ვახსენე, ბარეშე შევხვები ზემოაღნიშ-ნულ სატელევიზიო გადაცე-მაში ყოფილი ვიცე-პრეზი-დენტის პაატა კოდუშვილის გამოსვლას, რომელმაც თავისი ჩვეული ძალადგანი სხიო საზოგადოებას შეასენა, რომ თავად ილია ჭავჭავაძე მო-მრე იყო საქართველოში კერძო საკუთრების დანერგვისა.

დაიბა, მომხრე იყო. მა-გრამ კარგი იქნებოდა, თუ ბატონი პაატა ამ მიმართე-ბით ილია ჭავჭავაძის მოლ-ვანებასაც თუ გაახსენებდა საზოგადოებას.

ჯერ ერთი, ილიას დაუშ-ველად მიანდა ნებისმიერი უცხოური თეორიის გადმოღე-ბა და ყველას აფრთხილებე-და, სხვა ერთა მიერ შექმ-ნილი თეორიები გამოყენე-ბი იყო მხოლოდ და მხო-ლოდ შემოქმედებით და ადგილობრივ სინამდვილესთან, ერის წინაშე მდგომი პრობ-ლემების გათვალისწინებით და მისადაგებით. რომ:

— „ყველა ერმა, მრავარიცხოვანმა და მცირე-რიცხოვანმა მხოლოდ თავ-ვად შეიძლება დასდგას წა-მალი საკუთარ ტკივილებს. უცხოეთში გამოწერილ რე-ცეპტებზე აბსოლუტურად დაიმდებოდა დამღუპვლია ერო-სათვის.“

მეორეს, როდესაც ილი-ას დროს საქართველოში კერძო საკუთრება უკვე მა-სიურად იკიდებდა ფეხს, ბატონ-ყმობა ახალი გად-ვარდნილი იყო. ილია მიე-სალმა რა ამ გარემოებას, უმადლესი პუმანურობით წარმოსთქვა შემდეგი სიტყე-ბი: „კაცი კაცად აღიარეს.“ — და დღენადაგ იმის ცდაში იყო, ნაბატონარი და ნაყმევი როგორმე სამართლიანად გაეშენებინა. ამავე დროს მხედველობიდან არ უშვებ-და საქართველოში ხიზანთა და ცარიზმის იმპერიული ზრახვებით ერის დასამცრო-ბად ჩამოსახლებულთა არ-სებობას. თავისი სტატეგით „ჩარჩული კაპიტალი და ჩვენი

მრეწველობა“, „თავადაზნაუ-რების უქმობით ჩვენი მიწა-წყლის დაკარგვა“, „გლეხთა მიწების ვალში გაყიდვა“, „იმერეთისა საქართველოდან“ სისტემატურად ახელდა უცხო-ელთა მიერ ქართული მი-წების მიტაცებას, რითაც ქვეყანას ეროვნული საფრთხე ემუქრებოდა.

ყოველივე აღნიშნულის მოსაგვარებლად ილია ჯერ კიდევ ერთი საუკუნის წინ იბრძოდა, მაშინ, როცა აფხაზეთი და ცხინვალის რე-გიონი ადგილზე იყო, ხოლო ჯავახეთის პრობლემა აღ-მოცენება იწყებდა დღეს კი?

დღეს კი ისეთი კანონე-ბი მივიღეთ, რომლითაც სახე-ელმწიფო მიწის საკუთრება ავტომანქანის საკუთრებასთან გაავსოვდა. ისტორიული წარ-სულის გაკვეთილები, ტერი-ტორიული პრობლემები, ჯავ-ოთა (ყოფილ ხიზანთა) წყ-ალობით ასი ათასობით ქართველი დევნილი და საქართველოს დღევანდელი თუ ხვალისათვის საფრთხე დაფიქრებულ და 99% მშვიდ-მოსახლეობის წინაშე, შინ-აურ თუ მსოფლიოს მაგ-ნატოა სურვილის აღსრულე-

თუმცა ისიც საკითხავია, ეს-ურვებათ კი ახალ მეზა-ტრეებს იმ ადამიანთა სახე-ლოვე, რომლებიც თავის ყოფილ მამულზე ფიქრით თანდათან ნოსტალგიით და-ვადებდნენ და მათ სარწმუნო-ს შეუქმნიან?

სიტყვა მამული შემთხ-ვევით არ მიხსენებია. საქართველოს სახელმწიფო მიწის გასხვისების ახალი კანონები სწორედ მამულის და მამულიშვილობის არსის და ცნების ხელშეწყობად გვე-ლინებია.

დიდი ილია წერდა: „60-იან წლებში ყველაზე უწინარეს გამოიჩინა დაფიქრებული სიტყვა „მამუ-ლი“ მთელი თავის გულ-მიზიდული და დიდებული მნიშვნელობით... თითქმის ყვე-ლანი იმ გზას დაადგნენ, რომ ქართველს გულში ჩაუსახონ მამული, რომელიც ჟამთა ვითარებამ უძრავი ქონების სახელმძღვანე და დაქვეითა და დამამდალა. აგრე გაუბატონებულმა სო-ტყვამ სამოციანი წლების მოღვაწეთა მეოხებით და ღვაწლით კვლავ დაიჭირა ჩვენში კუთვნილი ადგილი, ვითარცა მშენ.“

გ ა ვ ი დ ა მცირე ხანი და იგივე ლ. ჭან-ტურამ საზოგა-დოებას წერი-ლობით კვლავ აცნობა: „რაც შეეხება იმპატრიულაციის წესს, ეს ინსტი-ტუტი დასავლე-თის ქვეყნების გამოცდილების შესწავლის შედე-გად მიიჩნე-რებოდა კან-ონში (ალბათ კანონპროექტი — გ. უ.) შეიცვალა ვფიქრობ, მაშინ ამის გატარების შესა-ძლებლობაც და პრობლემა არსებობდა. დღეს იმდენად დაგვიანებულია, რომ წარმოუდ-გენელიც კია ანგარი იმპატრიუ-ლაციის საუბარი, აუცილებელ-ია მესაკუთრეებმა დროზე მიიღონ მია.“

აუცილებელი კი მხოლოდ და მხოლოდ ის იყო, რომ ახალგაზრდა სპეციალისტი, თავის ჯგუფთან ერთად, მავანთა კაბალურ ნება-საუ-ვილს არ დაჰყოლოდა და ხელი არ აეღო მამულიშვი-ლური სოფიზმით კანონე-ბის შედგენაზე, მათ შორის თუნდაც იმპატრიულაციის წესის დანერგვაზე (თუ სხვა გზას ვერაწიარად ვერ ხე-დავდნენ). მითუმეტეს, 1996 წლიდან სოფლად მიწის ნა-კვეთების საკუთრებაში დამტ-კიცების შემდეგ.

სამწუხაროა, რომ სახე-ელმწიფო მიწის გასხვისე-ბასთან დაკავშირებით მიღე-ბული კანონების სატელევიზიო „განხილვა“, ხელისუფლათა მხრივ, ხალხის თვალში ნაც-რის შეყრის კიდევ ერთი უზადრუკი მცდელობა იყო. მამულის ყოფნა-არყოფ-ნის საკითხი, კვლავაც მშ-ველელს ექნის და იგი თქვენ უნდა იყოთ, მკითხველო, თქვე-ნი გამოსაზრებით, სახელმ-წიფო მიწის გასხვისების კანონ-თა დაუყოვნებლივ შეჩერების და ფართო განხილვის შემ-დეგ მათში ცვლილებების შეტ-ანის მოთხოვნით.

წერც იმას დაუშვებთ, რომ ჩვენს საერთო სატკი-ვარს მხოლოდ და მხოლოდ რენეტი ქართველები გამოიხ-ბაურონ, ხოლო ჭეშმარიტად ეროვნული, ხევისბერიული და კეთილშობილი სულის ად-ამიანებმა რეაგირებაზე, მოკრძალებისა გამო, თავი შეიკაოთ.

იქ, სადაც შველაა საჭირო, მოკრძალება დაშ-ლუპველია.

გულიკო ურუშაძე
იურისტი
5.02.1999 წელი

რაგონი ეპიკოს მოქალაქეთა კავშირი უჩილონ იმეხიას?

როგორც სანფორმაციო სა-შუალებებმა გვამცნეს, საქარტვე-ლოს მოქალაქეთა კავშირმა მოუ-წოდა შპს „ახალი ქსელები“ აბო-ნენტებს, რომ არ გადაიხადონ 300 წუთიანი სალიმიტო გადა-სახადი.

სმკ, როგორც ვიცით, მშარველი პარტია საქართველო-ში და იგი, უპირველეს ყოვლისა, თავად უნდა იყოს ქვეყანაში კანონიერების დაცვის გარანტი. ამ შემთხვევაში კი, ჩვენ საწი-ნააღდგო ქმედებას ვხედავთ სმკ-ს მხრიდან, რაც, რბილად რომ ვთქვათ, მოქალაქეთა კავშირის ლიდერების ტენდენციურობაზე მეტყველებს. ამ აზრს ამატებს საკმაოდ მყარი არგუმენტები. კე-რეპრეზენტაციის ამ კრძო სტრუ-

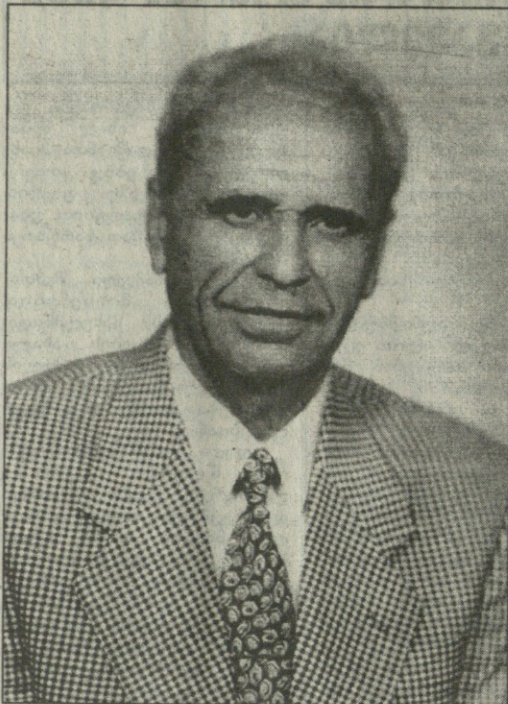
ქტურის წინააღმდეგ კამპანიას წარმართავს ჩვენი გალატაკებუ-ლი მოსახლეობის ინტერესების დაცვის მოტივით, (თითქმის მათი დანაშაულებრივი ეკონომიკური პოლიტიკის წყალობით არ იყოს ჩვენი ხალხი გალატაკებული — გ. თ.) მაგრამ ეს მართლაც კეთილ-შობილი მოტივი რატომღაც ავი-წყდებათ ელექტროენერგიაზე ფასების ტარიფების დადგენის დროს, რომლებსაც ისე ზრდინა-მათ მიერ დანიშნული მთავო-ბის წევრები, რომ ასე ჩვენში სტელუასები და პენსიები რომ იზრდებოდეს, მაშინ სმკ-ს ლიდერებს, მართალია მკრეჭლო-ბაა, მაგრამ სიცოცხლეშივე მონ-უმენტურ ძეგლებს დაუდგამდნენ

და ადგილობრივ არჩენებზეც ამომრეველთა უმრავლესობა მათ ნიშანდობლივ ციფრს წს ეშმაკ-ისულივით კი არ შეტყავდა, არამედ, სიამოვნებით შემოაწაუ-და.

მაინც რას ერჩის სმკ „ახალ ქსელებს“, ქვეყნის რა ამომდებელი დანახა მასში, რომ მთელი თავისი ძალისხმევა მის წინააღმდეგ წარმართა? ზომ ფაქტია, რომ „ახალი ქსელები“ თავის აბონე-ტებთან დადებული სტუმარულე-ბის გათვალისწინებული გადასახ-ადების გადახდას მოითხოვს და მეტს არავფრს? ამ სულმეკრულე-ბაში კი შავით თეთრზე წერია,

გაგრძელება მე-12 გვერდზე

ნიგნი თაბაძე თაბაძე ათაბაგნა აბაშოვი

სარეცენზიო ნიგნი „ავად-მოსაგონარი 1937 წელი“ ავტორმა ოსიკო გვარამიშვილმა მიუძღვნა უდანაშაულოდ რეპრესირებულთა ტანჯულს, მათი ოჯახების გადარჩენის შთამომავლობას (გამომცემლობა „აჭარა“, ბათუმი-1998).

იმ საშინელი ტრაგედიის შედეგების მოკლედ გადმოცემაზე, რომელიც დაწვრილებით და პოპულარული ენითაა მოთხრობილი ნიგნში, ორივე სიტყვით ნიგნის ავტორის გვარის შესახებ: მისი წინაპრები ადრე დადგენილიანები ყოფილან. როგორც ერთი მიმტევებლები, კეთილის მკეთებლები, მტერ-მოყვარის მცნობნი და სამადლო საქმის მთესველი ყოფილან.

მუსულმანთა ბატონობის წლების ქვეშაც კი გვარელოლის გვარისანი ერთ დროს შიშის ზარს სცემდნენ მტერსა და დუშმანს.

დადგენილიან მისხანე და შემძლე თავადი იყო...

დადგენილიანები სვანეთის მკვიდრები იყვნენ. ბატონს აუჯანყდნენ ყმები, მოკლეს და მისიანებიც არ დაინდეს. ორი ყმანელი დადგენილიანი ამ დროს ქუთაისში სწავლობდა. ეს ამბავი რომ შეიტყვეს, თავს უშველეს: უფროსი კახეთში გაიპარა, უმცროსმა ძმამ აჭარაში სოფელ ხალაში აზნაურიშვილ ხალვაშთან შეაფარა თავი. ხალვაშს მოეწონა ბიჭი და ზედსიძედ მიიღო.

გვარამიშვილი ვარო, უბასუხა, როცა გვარი ჰკითხეს. ასე მოველინა პირველი დადგენილიანი ხალელებს გვარიშ-

ვილად. (იხ. რ. გორგაძე, ურჩხულის დამარცხება, ბათუმი, 1995, გვ. 191).

როგორც ბატონი ოსიკო გვამცნობს, მას ყმანელობიდანვე ანუხებდა საქართველოში განხორციელებული

რეპრესიები. ამის თაობაზე იგი წერს: „ბავშვობიდანვე ბორცვად ჩემში არსებულ რესურსირებულ ოჯახთა ფიზიკურად განადგურების შესახებ შეგნებულად დაგებშილი ღონისძიებების განხორციელების წინააღმდეგ პროტესტის გამოხატვის სურვილი. ოჯახის განადგურებაში კი შედიოდა რეპრესირებულთა მეუღლეებიც და 18 წლის ასაკის ზემოთ შვილების დაპატიმრება, საოჯახო ქონებისა და საცხოვრებელი ბინის მთლიანი ჩამორთმევა-კონფისკაცია, რეპრესირებულთა ოჯახების დაპატიმრებით დაშინება და

სხვა“ (გვ. 4).

მოსახლეობამ, მით უმეტეს ახალგაზრდა თაობებმა უნდა იცოდნენ იმ ტრაგედიის შედეგები, რაც საქართველოში 1924 და 1937 წლებში დატრიალდა. ეს, არც მეტი და არც ნაკლები, იყო წარღვნა, რომელიც დაატეხა თავს საბჭოთა რეჟიმმა ამ რეჟიმის ქვეშ მყოფ ხალხებს.

ამ სტრიქონების ავტორი, სპეციალობით ისტორიკოსი ვარო და თანაც ისტორიის ფაკულტეტი სკკპ ისტორიის განხრით დავამთავრე. მე არასდროს ჩაგრულვარ პაექრობაში, რომელიც სტალინის ფენომენსა და პიროვნებას ეხებოდა. ერთი რამ უდავოა, სტალინი საინტერესო და დიდი პიროვნება იყო. მაგრამ, რა ვუყოთ იმ 50 მილიონ კაცს, რომელიც ომმა და რეპრესიებმა იმსხვერპლა და უდანაშაულოდ დაღუპულთა ოჯახებს, უსამართლოდ განადგურებულთა შთამომავლობას, ტილ ულენშპიგელისა არ იყოს, დღესაც „გულში რომ ბორცავს და არ ასვენებს მათი ფერფლი“.

ჩვენ მომავალ თაობას სათქმელი უნდა ვუთხრა, შემდგომ თვითონ განსაჯოს...

მომავალმა ხელისუფალმა და მათმა ლიდერებმა უნდა იცოდნენ, რომ მეისტორიის თვალსა და კალამს არაფერი გამოეპარება.

ადამიანები ხშირად მოკლებულნი არიან მოვლენების ობიექტურად აღქმისა და შეფასების უნარს და მომხდარისა თუ განცდილის შეფასებას სიმართლეს მოკლებულ, უმეცარ, დემაგოგიური მტკიცებებით ცდილობენ. საზოგადოების დიდი ნაწილი, რომელსაც ჭკუა უფრო მეტად მოეკითხება, ჩრდილში არის, ხმა-კრინტს არ სძრავს, ცხოვრების სიკეთით სარგებლობს, ცხოვრების მანკიერებისაგან გასანმენდად კი თავს არ ინუხებს. როცა დგება ხოლმე შეფასება იმ ავადმოსაგონარი თარიღებისა (1924, 1937...) „ჭკუათმყოფელთა“ ერთი წყება ამბობს: ასე იყო საჭირო, თუ მილიონობით ადამიანებს ვერ მოსპობდა, სოციალიზმიც არ დამყარდებოდა, ომს ვერ მოვიგებდით, დისციპლინა და ნესტიანი არ იქნებოდა და სხვა.

„ჩემი მიზანი არ არის ამ ხალხთან პაექრობის გამართვა, მარტო იმიტომაც, რომ ერთხელ მათ სულში ჩამჯდარს, ვეღარ ამოიძრვავ, ან რა საჭიროა?... მაგრამ მათ

სასარგებლოდ გულახდილად ვიტყვოდი, სტალინი ისტორიაში უდიდესი მოვლენა იყო. ტირანისათვის საჭირო ბუნებით დაჯილდოებული თვისებების დროულად, ენერგიულად, ადამიანური გრძნობების გამოჩენით, პოლიტიკური წონასწორობის სწორი განსაზღვრის გამოყენებით მან შეძლო მთელი 29 წლის განმავლობაში, არსით პროფაზისტური საბჭოთა სახელმწიფოს სათავეში ტრიუმფალური დიდებით ურყევად მდგარიყო, და არა მარტო საბჭოეთის, მთელ მსოფლიოს მისი სახელი შიშს ჰგვრდა“ (გვ. 8-9).

ნათქვამი აქსიომა და კამათს არ იწვევს. მაგრამ რა ვუყოთ კოლექტივიზაციის დროს აწიოკებულთ, შემდგომ 1934-1938 წლებში უდანაშაულოდ დახვრეტილთ, ომის დროს განადგურებულთ, 1943, 1947, 1949, 1951 წლებში დეპორტირებულთ და გასახლებულთ, ტყვედ ჩავარდნილ, პარტიზანად ნამყოფ და ომიდან დაბრუნებულ და შემდგომ დაპატიმრებულ ქართველ ჯა-

„ყველაზე საშინელ ცილისმამებელსაც კი გაუჭირდება დაასახელოს სტალინის მიერ მინცდამინც თავისი ერის კეთილდღეობისათვის გადადგმული თუნდაც ერთი ნაბიჯი“ (გურამ ფანჯიკიძე).

„მე დიდ კმაყოფილებას გამოვთქვამ სტალინის პიროვნების მიმართ მარტო იმიტომაც, რომ მან უფრო მეტი კომუნისტი მოსპო, ვინც პიტლერმა, მუსოლინმა და ჩანკაიშმა ერთად ალებულმა“. (ჯონ სტეფანი, ამერიკის პავის უნივერსიტეტის პროფესორი). გენერალ ტოტოროვსკის, რომელმაც 18 წელი დაჰყო პატიმრობაში და შემდგომ დაწვრილებით შეისწავლა განადგურების მიზეზი, მოყვანილი აქვს შემდეგი ციფრები:

„სამამულო ომის დაწყების წინ დახვრეტილ იქნენ:

— სუთი მარშალიდან — სამი მარშალი (ტუხაჩევსკი, ჟგოროვი, ბლიუხენკო);

— არმიის პირველი რანგის ორი კომისრიდან — ორივე;

— ფლოტის პირველი რანგის ორი ფლაგ-მანიდან — ორივე;

— მეორე რანგის 12 კომანდარმიდან — თორმეტივე;

— მეორე რანგის 15 კომისრიდან — თხუთმეტივე;

— 67 კორპუსის მეთაურიდან — 65;

— 199 დივიზიის მეთაურიდან — 136;

— 399 ბრიგადის მეთაურიდან — 221;

— 36 ბრიგადის კომისრიდან — 34;

ამრიგად, მთლიანად არმიასა და ფლოტში დახვრეტილი იქნა 44 ათასი კაცი მარტო მეთაურთა შემადგენლობიდან.

1924 წლის სექტემბერში გაზეთ „კომუნისტში“ გამოაქვეყნეს დაპა-

ტიმრებული, სასიკვდილოდ განწირული, პარტიტული კომიტეტის წევრთა სურათები ასეთი თანმიმდევრობითა და ამგვარი წარწერებით:

ანდრონიკაშვილი კონსტანტინე ემანუელის ძე — ყოფილი თავადი;

ჯავახიშვილი იასონ ვლადიმერის ძე — ყოფილი აზნაური;

ნინიძე კირილე ესეს ძე — ყოფილი აზნაური;

იშნელი მისიელ ნიკოლოზის ძე — ყოფილი აზნაური;

ჯინორია გიორგი ევგენის ძე — ყოფილი აზნაური;

ამათ ემატებოდათ: ყოფილი თავადი ქაიხოსრო ჩოლოყაშვილი, ყოფილი თავადი (ყოფილი მთავარსარდალი) სპირიდონ ჭავჭავაძე...

ერთ-ერთმა ცენტრალური კომიტეტის მდივანმა განაცხადა: „თქვენ იცით, ამხანაგებო, რომ საქართველოში 6 პროცენტი თავადაზნაურობაა. ეს არაჩვეულებრივი პროცენტია, რომელიც არც ერთ ქვეყანაში არ არის, თუგინდ პოლონელი პანების სამეფოშიც, სადაც თავადაზნაურობის პროცენტი 4 აღწევს. ჩვენ უნდა შევამციროთ საქართველოში თავადაზნაურობის პროცენტი. ჩვენ დავამტკიცებთ, რომ ჩვე-

ნი საბჭოთა ბოლშევიკური იარაღი არ ბლაგვდება და არ ტყდება.“

იგივე გაიმეორა, ფაქტურად საქართველოს ცეკას სხვა მდივანმა კახიანმა: „ვინაიდან, ვინაიდან ჩვენს წინაშეა საბჭოთა საქართველოში ეს მრისხანე ციფრი — 120-130 ათასი თავადაზნაურობა, 7000 მეფის ოფიცრებისა, არა ვართ დარწმუნებული იმაში, რომ ეს სანავი მასალა არ ააღდებდა ყოველ ხელსაწერელ საერთაშორისო და საშინაო გართულებათა შემთხვევაში. ამ საკითხს არაერთხელ და ორჯერ სერიოზულად უნდა ჩაუფიქრდეს საქართველოს კპ ცკა.“

ვერა და ვერ ვისწავლეთ ადამიანებმა ჭკუა, რომ ჩვენს მიერ აღზევებული „დიდი“ თუ „მსოფლიო მნიშვნელობის პოლიტიკოსები“ სარგებლობენ საკუთარი მდგომარეობით, გვიყენებენ ბოროტი ზრახვების აღსასრულებლად, ხოლო ცოტახნის შემდეგ ჭკუყინი ცხვირსახოცივით გადაგვადგებენ. სანავი ყუთზე. განა არა გვაქვს მწარე მაგალითი იმისა, როცა ვაუბრებო, — მამია ორბელიანიშვილი, მისა კახიანი, მიხეილ ოკუჯავა, ალექსანდრე გეგეჭკორი თავის ერს დაუბრუნებულ მტრად გაუხდნენ და ახლად წამოჩნდილი ბელადის გულის მოსაგებად ყველაფერს აკეთებდნენ. არ დაინდო ბელადმა და 1937 წელს ყველას ჩეკას ჯურღმულებში სული ამოსადა. კიდევ მეტი, მისა კახიანის ცოლი ქუთუმოვარ ბავშვთან ერთად ჩეკას საიდუმლო საკანში გამოამწყვდია.

„არავინ არ უნდა დაინდო! ნურვის ნუ მოერიდებით! გულმონყალების დრო რევოლუციამ უარყო! ვინც რევოლუციის წინააღმდეგია — ის ჩვენი მტერია“ — აცხადებდა ს. ორჯონიკიძე.

ვინც გულდასმით გაეცნობა მწერლის, ლიტერატურათმცოდნისა და საზოგადო მოღვაწის სარეცენზიოდ გამოტანილ ნიგნს, ბევრი ნათესაური კავშირს დაინახავს უწინდელ ომისას დღევანდლობასთან. ყველაზე ნიშანდობლივია ის, რომ წინა სისტემაში კაცის ფასი თუ 75 კაპკად იყო შეფასებული, დღეს კოლონებად ვართ გადაქცეული, თანაც იმ განსხვავებით, რომ სიმართლის თქმის შემთხვევაში ვოლუნტარისტულ-დიქტატორული რეჟიმი აუცილებლად მოგნახავს და დატუტავს არ აცდებდა.

ბატონ ოსიკო გვარამიშვილის (დადგენილიანის) ნიგნი „ავადმოსაგონარი 1937 წელი“

რომლის პირველი თავი რეპრესიასა და მოღალატე პირთა არაკაცურ ქმედებებს ეხება, შეიცავს აგრეთვე დოკუმენტურ მათხრობებს 1937 წელს გახსენებას, პოლიტიკას, ზნეობას, თურქულ ფოლკლორს, იუმორს და სხვ.

ნაშრ აბაშაშვილი
აკადემიკოსი

იქნებ, საქართველოს აღორძინება აჭარადან დაიწყოს...

**უზარმაზარი, ფა-
რად-ფარადი სათაბა-
გოვითი მორთულ-მოა-
ზრულ ნაპირს ხსნის რომ
გოგონა თვალი გაუღო-
ში არას მოუდარა, უ-
ნებარად გახეხილი,
თვალი ვერ მოუხეხა-
დღისას ნათელია
თბილისში რა ხდება
იარა-მით, გაიფიქრა
და ნახევრად გახეხი-
ვული, ნახევრად
ძალადან გახეხილი,**

გაჩაჩახებულ ქალაქში ვე-
ტილოვდა და ვრცელდებ-
ო, პატარა სამოთხეში
დავაბიჯებ, „მშურს“ ბა-
თუმის და ისევ გული
მწყდება... მარტო ბათუმი
კი არა, მთელი საქართვე-
ლო სამოთხე იქნება, პა-
ტრონი რომ ჰყავდეს!
ბათუმი მართლაც
ქათქათა ქალაქია, მზრუნ-
ველი გული, ხელი აქ
ყველაფერს ეტყობა.
გარდა მოპირკეთებუ-

ნავთობსადენის მშენებლო-
ბას უკავშირდებოდა
საქართველოში. ნავთობის
მილსადენზე მეოცნებებს
მხედველობიდან რჩებო-
დათ აბრეშუმის გზის
მშენებლობის სხვა ვარი-
ანტები. ბათუმის სარკინი-
გზო საბორნე გადასასვ-
ლელის მშენებლობის იდეა
აჭარის ავტონომიური
რესპუბლიკის უზენაესი
საბჭოს თავმჯდომარეს
ბატონ ასლან აბაშიძეს
ეკუთვნის. სარკინიგზო
საბორნე გადასასვლელი
საქართველოს ეკონომიკის
აღმავლობის ერთ-ერთ გა-
რანტად მოგვევლინება.
იგი უმოკლესი გზაა,
რომელიც ევროპას
კავკასიისა და შუა აზი-
ის ქვეყნებთან დააკე-
შირებს. მისი ამოქმედებ-
ით მნიშვნელოვნად შემ-
ცირდება ტვირთის გადა-
ზიდვის დრო და ფასი,
შესაბამისად გაიზრდება
ტვირთბრუნვა. იგი გან-
ლავთ აბრეშუმის გზის
ერთ-ერთი ვარიანტი,
რომელიც ქვეყანას
უდიდეს მოგებას ჰპირდ-
ება.

საბორნე გადასასვ-

ბათუმის საბორნე გა-
დასასვლელს ტექნოლოგი-
ითა და მოცულობით
ანალოგი მხოლოდ ინგ-
ლისში მოეპოვება. ორივე
მათგანი სპეციალისტთა
შეფასებით მსოფლიოში
საუკეთესოა.

ბათუმის ნავსადგურის დიდი პრესამშენებელი პე- ტი

„ბათუმის საზღვაო
ნავსადგური დიდი
ტრადიციების მქონე მნიშ-
ვნელოვანი სატრანსპორ-
ტო კვანძია. მას გააჩნია
მსოფლიოს მრავალი ქვე-
ნის კომპანიებთან და
ფირმებთან, გემთმფლო-
ბელებთან და გემის ეკი-
პაჟებთან საქმიანი ურთი-
ერთობების და თანამ-
შრომლობის მდიდარი
გამოცდილება.“

მსოფლიოს არაერთი
ქვეყანა გამოხატავს დაინ-
ტერესებას ბათუმის
ნავსადგურით, მისი გან-
ვითარების პერსპექტივ-
ებით. ამ დაინტერესების
საფუძველი მარტო ხელ-
საყრელი გეოპოლიტიკური
მდებარეობა როდია, აქ

ასლან აბაშიძე ძალისხმე-
ვას არ იშურებს იმი-
სთვის, რათა გადაქციოს
ბათუმი თანამედროვე, მა-
ღალ განვითარებულ
ქალაქად მონინავე ტე-
ქნიკითა და ტექნოლო-
გიებით აღჭურვილი
საწარმოებით, შრომის და
ქცევის მაღალი კულტუ-
რით, საქმიან ურთიერ-
ობათა საიმედოობით.“
— ამბობს ბათუმის
საზღვაო სავაჭრო ნავსად-
გურის გენერალური
დირექტორი, დემოკრატი-
ული წესით არჩეული
პირველი მერი
საქართველოში ბატონი
ასლან სიმირა.

პროექტის გაჭირვ- რება

აჭარამ პირველმა
ალასრულა ქართველი
კაცის მრავალსაუკუნოვანი
ოცნება — გაჭრა ევრო-
პის ფანჯარა.

„ის, რაც ვერ შე-
ძლეს საქართველოს გვირ-
გვინოსანმა მეფეებმა, რომ-
ლებიც მე-16 საუკუნიდან
მოკიდებულნი, ევროპასთან
მჭიდრო კავშირს ეძებდ-
ნენ, ის, რაც ვერ შეძ-
ლო სულხან-საბა ორბე-
ლიანმა, რომელმაც ქვეყ-
ნისათვის ძლიერი მფარვე-
ლის ძიების მიზნით მთე-
ლი ევროპა შემოიარა...“
მოხდა დღეს. აჭარა გახდა
ევროპის რეგიონთა ასამ-
ბლეის წევრი.

სივრცე გეგმა უპროგნოზო პროექტის

აჭარელ კოლეგებთან
შეხვედრისას არასრული
სია ჩაგვივარდა ხელთ იმ
ობიექტებისა, რომლებიც
1991 წლიდან აიგო ან
შეკეთდა აჭარაში. ციფრე-
ბი მრავალსმეტყველია და
კომენტარს არ საჭიროებს.
ახლადაგებულ ან შეკეთე-
ბული ობიექტების ზემო-
ხედიდან არასრულ სიას

სანალიას პიდროლეტე-
როსადგური, რეკონსტრუ-
ქცია ჩაუტარდა ანჰესს,
მაჭახელესს, კინკიშაპესს,
აჭიშესს.

— შენდება 47 მეგა-
ვატი სიმძლავრის
თბოელექტროსადგური.

— ამოქმედდა თან-
ამედროვე ტიპის
ელექტრონულ-ციფრული
სატელეფონო სადგური.
„ტ-12“ ტიპის ორი სატელე-
ფონო სადგური.

თბილისში აჭარისგან
მტრის ხატს გვიხატავენ
— ხმაელა ფიქრობენ
ბათუმიდან დაბრუნებულნი
და მიზეზს ეძებენ...

ვილაცას არ სურს
აჭარაში ხალხი უკეთ რომ
ცხოვრობს, ეს ნათელია.
მაგრამ ვის?

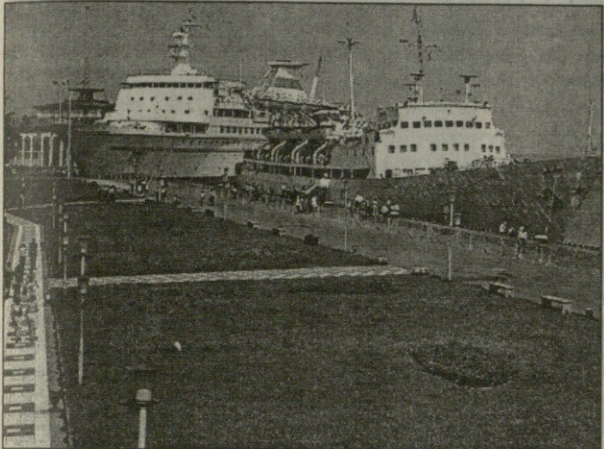
ალბათ, მას, ვისაც არ
ძალუძს თავად უკეთესი
პირობები შეუქმნას ხალხს!

ალბათ, მას, ვინც მშ-
ვენიზად ხედავს, რომ
ოფიციალური ბათუმის
პოლიტიკურ-ეკონომიკური
კურსი გაცილებით ეფექ-
ტურია, ვიდრე თბილისი-
სა;

ალბათ, მას, ვისაც
სურს საკუთარი ქვეყნის,
ხალხის კეთილდღეობა
პირად კეთილდღეობას
ანაცვალოს.

ისევ გული მწყდება;
თბილისში მეტროებში
წყველა-კრულვით მოარუ-
ლი დაძაბული სახეები
მაგონდება და ვფიქრობ:
რა იქნება, დანარჩენ
საქართველოშიც ისევე
უყვარდეთ ხელისუფლე-
ბა, როგორც აჭარაში...
რას იზამ? გულს ვერ
უბრძანებ! სიყვარული
ძალით არ მოდის! აჭარა-
ში მის ლიდერს, ბატონ
ასლან აბაშიძეს თუ აღმ-
ერთებენ, ეს იმიტომ, რომ
ხალხი ხედავს მის ნიჭს,
ღვაწლს, ძალისხმევას...
უყვართ და აღმერთებენ.
მაგრამ მარტო აჭარა-
ში როდის უყვართ ასლან
აბაშიძე...

ამ კუთხეში ისტორიუ-

„ზირცხვილი“ თბილი-
სური ნაპირსა წარმო-
ვიდა თვალწინ. ცრამ-
ლი მოვიდა. თბილის-
ში ზამთრის კი უზარ-
ული იყო-მით, გაული
დამწყდა.

ისევ ნაპირს ხსნის
შევაძლევ მზარა;
სივრცე ტატილი ხით,
უზარად გღეროდა
ნაპირ, გღეროდა და
ხაროდა ბათუმი...

გეგმვა გეგმვა, რა გეგმა აჭარაში

ხშირად სამოთხეს
ადარებენ ამ ზღვისპირა
ქალაქს, გვიან ღამით ჩა-
სულს დაძინებაც არ გინ-
დება. ღამის ნათურებით

ლი შენობებისა, ახლად-
მოასფალტებული ქუჩე-
ბისა, გალამაზებული
გაზონებისა და ბულვარ-
ებისა, ზღაპრული სან-
აპიროსი და საერთო
სისუფთავისა, ხალხის გან-
წყობაც თბილი, ნათელი
და იმედიანია. მართლაც
ბრმა უნდა იყო, კაცი
ბრმა და ყრუ, რომ არ
დაინახო, არ მოისმინო,
არ იგრძნო, თუ რა ხდება
დღეს ბათუმში.

სამოქმედო გეგმა — აჭარაში პროექტის პირველი პროექტის პირველი

აბრეშუმის გზაზე
საუბარი უფრო ხშირად

ლენები მოქმედებს შავი
ზღვის ქვეყნების —
უკრაინის, ბულგარეთის,
რუმინეთის და თურქე-
თის ქალაქებში. თუმცა
ყველა მათგანი მოძველე-
ბული მოდელისაა.

მათვარ როლს ის საქმი-
ანი ატმოსფერო თამა-
შობს, რაც აჭარაში, ბა-
თუმში სუფევს ბიზნესის
თანამედროვე დონეზე გან-
ვითარებისათვის. ბატონი

რატომ გახდა საბაჟო იმპორტირება გეგმა?

გეგმების ქრონიკულ
შეუსრულებლობაზე
საუბრებმა, რომ იტყვიან,
გული გაგვიწყალა.
როგორც ჩანს, საერთო
სენი აჭარის რეგიონალურ
საბაჟოსაც გადაედო. გეგ-
მის დინამიური მიმ-
დინარეობის მიუხედა-
ვად, 1999 წლის იან-
ვრის დავალების შეს-
რულება მაინც ვერ
მოხერხდა.

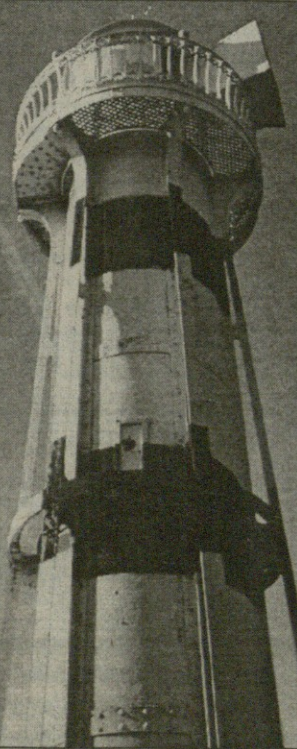
და მაინც, რატომ
ვერ შეასრულა აჭარის
რეგიონალურმა საბაჟომ
გეგმა? მიზეზი ობიექ-
ტური გახლდათ;

ციფრულ მონაცემებს
თუ გადავხედავთ, პა-
ტარა უზერულობას გა-
დავანყდებით და ზე-
მოაღნიშნულ კითხვას
ლოგიკური პასუხიც
თავისთავად გაცემა.

1998 წლის იანვარ-
ში სარფის საბაჟოს
გავლით რესპუბლიკა-
ში იმპორტის რევიმით
535 ავტომანქანა შე-
მოვიდა, 1999 წელს კი
— 219. ანალოგიურ სუ-
რათს ვაწყდებით
ნავსადგურშიც.

გასული წლის იან-
ვარში შემოსულმა 87
გეგმა 9994 ტონა ტვირ-
თი იმპორტის რევიმ-
ით შემოიტანა, ხოლო
77968 ტონა — ტრანზი-
ტის რევიმით. მიმდინარე
წლის იანვარში ორივე
მაჩვენებელი საგრძნობლად

დაბალია, მთლიანად შე-
მოსული 35 გემიდან 25
ბალასტით (უტივით), 9
იმპორტის, ერთი კი ტრან-
ზიტის რევიმით გახლდათ!
ტვირთების მოცულობაზე
საუბარიც ზედმეტია, რაც

შეეხება გეგმებს,
ფიქრობთ, უკვე ყვე-
ლაფერი ნათელია, არ
შემოდის ტვირთი, არ

სრულდება გეგმა. ეს კიდევ
არაფერი! თავს იმით
ვინაუგეშებდით, იანვარი
დღესასწაულების თვეა, ანი
ტვირთბრუნვა გაიზრდება და
ყველაფერი რიგზე იქნება,
რომ არა კიდევ ერთი „პა-
ტარა“ უზერულობა...

ტვირთბრუნვა იქნებ
წარმოუდგენლადაც
გაიზარდოს, მაგრამ ბი-
უჯეტში შემავალი
თანხების ზრდაზე კი
რა მოგახსენოთ. ვით-
ომ რატომო,
გაიკვირვებთ უჩველად.
ბიუჯეტი ხომ ტვირთ-
ბრუნვის პირდაპირპრო-
პორციულია! დიას, ეს
ასეც გახლდათ, ვიდრე
საბაჟო უთვალავი იმ-
პორტიორის მევაღე
გახდებოდა. (საბაჟო და
ვინმეს მევაღე?! საო-
ცრებაა, არა?).

ისევ გაიკვირვებთ!
ძალის თავი კი იმ
თავისუფალი ვაჭრობის
ხელშეკრულებაში მარხ-
ია, საქართველოს
მთავრობამ რუსეთის,
უკრაინის და აზერ-
ბაიჯანის რესპუბლიკე-
ბთან რომ დადო. პარ-
ლამენტის მიერ ხელშე-
კრულების რატიფიკაციის
შემდეგ ამ ქვეყნებში
წარმოებულ და ჩვენ-
თან იმპორტირებულ

საქონელზე საბაჟო გადა-
სახადი მოიხსნა, ფაქტუ-
ურად კი იმპორტიორები
ბაჟს მაინც იხდიდნენ...

ახლა კი... საბაჟო სამსახ-
ური იძულებულია დაზ-
არალებულ მხარეს
დაუბრუნოს თანხა ან მოახ-
დინოს სათანადო ჩათვლა
ტვირთების შემოტანის
შემთხვევაში. როგორ ან
რატომ გახდა საბაჟო
უთვალავი იმპორტიორის
მევაღე? საბაჟო სამსახ-
ური თავს იცავს, სათანა-
დო ორგანოების მიერ
აღნიშნულთან დაკავშირე-
ბით დროულად არ ვიყავი-
თო ინფორმირებული, რაც
შეეხება თანხებს და მათ
დაბრუნებას, ისინი კარგა
ხანა ბიუჯეტის საკუთრება
გახდა; მსჯელობა, თუ ვის
და რატომ არ აწყობდა
ამ საკითხის დროულად
გახმაურება, შორს წავიყე-
ვანს, მანამდე, კი...

მომიწივან იმპორტიო-
რებთან წაგებულ სასა-
მართლო პროცესების ხარ-
ჯებს ვერ აუვა საბაჟო,
ბიუჯეტი კი შემოსული
ტვირთების „ჩათვლებით“
სასარგებლოს ვერაფერს
მიიღებს.

აღნიშნული პრობლემა
მხოლოდ აჭარის რეგიონ-
ალური საბაჟოს „პირად“
საკუთრებას არ უნდა წარ-
მოადგენდეს.

ვმომოვით, „ჩათვლების
ჩაბარება“ რესპუბლიკის
სხვა საბაჟოებსაც მოუწე-
ვთ და „წინასწარ შეესე-
ბულ“ ბიუჯეტს წელს უფრო
მეტე გასაჭირი დაუდგება,
ვიდრე ოდესმე.

სიდიდის გამო ვამცრობთ
და კიდევ უფრო არას-
რულად წარმოგადგენთ:

— აჭარაში აშენდა
114 ხიდი, კაპიტალურად
შეკეთდა — 42.

— შეიქმნა ერ-
თობლივი საწარმოები
„აღორძინება-მ“,
„აღორძინება-მ“.

— აშენდა საქართვე-
ლოს საზღვაო ბანკისა
და „დიდი ბანკის“ თან-
ამედროვე ტიპის შენობები.

— აშენდა გემთსაშე-
ნი ქარხნის ახალი კო-
მპლექსი.

— აშენდა ჩაქვის წყ-
ალსადენი. ამოქმედდა მე-
ჯინისწყლის ტერიტორი-
აზე სასმელი წყლის 15
ჭაბურღილი.

— აშენდა ჩირუხი-

ლად უკვე მოგვცა მა-
გალითი და არაერთგზის
შეასრულა დუღაბის
როლი ერთიანი, ძლიერი
ქართული სახელმწიფოს
შექმნაში.

რა იქნება, საქართვე-
ლოს გაერთიანება, შერი-
გება, გაძლიერება აჭარე-
დან რომ დაიწყოს? იქნებ,
აჭარაში დაწყებულმა აღმ-
შენებლობითმა პროცესმა
მთელი საქართველო
მოიცვას?

რა იქნება „აღორძინე-
ბა“ ლაიტმოტივად მარ-
ტო აჭარის თემას კი
არა, სრულიად საქართვე-
ლოს გასდევდეს?

**გვირდი მოაზრადს
მანანა ლოგაშვილი,
ნანა კვალაია
ქ. ბათუმი**

რამომ ებრძვის მოქალაქეთა ქვეყნი ურიდონ ინჯიას?

მეცხრე გვერდიდან

რომ „ადგილობრივი სატელეფონო ლაბარაკების საბონეტო გადასახადი 1 ლარი თვეში. ამ თანხით აბონენტს შეუძლია ილაბარაკოს 300 წუთი, ე. წ. სალიმიტო დრო. სალიმიტო დროზე გადაცილებულ ყოველ წუთში აბონენტი გადაიხდის 1 თეთრს.“ ამ სელექტურულმა „ასალ ქსელმა“

მხოლოდ ერთი მინიმალური ცვლილება შეაქვს, კერძოდ, სალიმიტო დროზე გადაცილებულ ყოველ წუთში ერთი თეთრის ნაცვლად ორ თეთრს მოითხოვს, მაგრამ იმავე სელექტურულებაში ჩაწერილია, რომ: „ტარიფების ცვლილებას, რომელიც საგადასახადო შესასრულებლად, აბონენტებს წინასწარ შეატყობინებენ პრესისა და ინფორმაციის სხვა საშუალებებით“, რაც აბონენტს ამცნობს, რომ „ასალ ქსელმა“ ტარიფების შეცვლის უფლება გააჩნიათ. ესეც რომ არ იყოს, ლარის ინფლაციიდან გამომდინარე ტარიფის შესაბამისი გაზრდა სრულიად ლოგიკურია, თუმცა, უნდა

ითქვას, რომ „ასალ ქსელმა“ სელექტურულების შედგენის დროს თავის საზიანოდ შეცდომა აქვს დაშვებული. კერძოდ, ნაკლები შემდეგებული რომ ჰყოლოდათ, უმჯობესი იქნებოდა, თუ ისინი გადასახადს დაფიქსირებდნენ მყარი ვალუტის — დოლარის კურსით, თორემ, უკანასკნელ ხანს აცაბაცად მოსიარულე ლარზე დაყრდნობით შესაძლოა სრულ გაკოტრე-

ბამდეც კი მივიდნენ. ამიტომ, ძალაში რჩება კითხვა — რა არის სმკ-სა და „ასალ ქსელმა“ შორის გაუთავებელი მტრობის საფუძველი? ჩვენი დაკვირვებით, ამ მტრობას ერთი მთავარი მიზეზი აქვს. უბრალოდ, მოქალაქეთა კავშირი მოქმედებს ნაცადი ბოლშევიკური ლოზუნგით, რომელიც ჯადაგებს — ვინც ჩვენთან არ არის, ის ჩვენი მტერიაო. საყოველთაოდ ცნობილია, რომ კავშირგაბმულობის ყოფილ მინისტრ ფრიდონ ინჯიასა და მოქალაქეთა კავშირის ლიდერებს შორის საკმაოდ დაძაბული ურთიერთობაა. კულისებს მიღმა რა სდება, დაწერილებით ამ კულისებ-

ში მოქმედმა პირებმა და მათთან დაახლოებულმა ადამიანებმა იცან, მაგრამ შორიდან მახელი თვალით დანახულითაც გარკვეული დასკვნების გაკეთება შესაძლებელია. მაგალითად, ამ მტრობის საფუძველად შეიძლება მივიჩნიოთ ის, რომ ბატონი ფრიდონ ინჯია სხვათა დუღუკზე მოცეკვავე კაცი არ ჩანს, მითუმეტეს, მოქალაქეთა კავშირის ზოგიერთი ასალგაზრდა ლიდერისა, რომელთა დამსახურება ამ ქვეყნად მხოლოდ ის არის, რომ თავიანთ პატრონსა და მამა-მარჩენალს თვალდასუფული კლდეზე გადაიყვანდნენ მიჰყვებიან. მათი ერთადერთი მიზანია აკონტროლონ ყველა და ყველაფერი, რასაც რაიმე მნიშვნელოვანი შემოსავალი მოაქვს, რათა მათი ყურადღების მიღმა არ დარჩეს არცერთი თავისუფალი ლარი და ამ ლარის პატრონი არცერთი კაცი, რომ ეს თანხა ოპოზიციურ ძალთა დასაფინანსებლად არ იქნას გამოყენებული. ჩემი ღრმა რწმენით, ასლან აბაშიძესთან თბილისის ხელისუფლების ფარული და აშკარა ბრძოლის მთავარი მიზეზიც სწორედ ის უნდა იყოს, რომ ასლან აბაშიძე არასიმპატიურად არის განწყობილი მოქალაქეთა კავშირის მიმართ და აქედან გამომდინარე, თავის ფინანსურ შესაძლებლობებს ოპოზიციური ძალების მხარდასაჭერად იყენებს. რომ არა ოპოზიციური ძალების სიძულვილი ხელისუფლების მხრიდან, რომ არა ოპოზიციური ძალების მიერ მოქალაქეთა კავშირისათვის ხელისუფლების წართ-

მევის საშიშროება, მაშ რა რეჟის ამ უკანასკნელს, რომ მოსისხლე მტერით უპირისპირდება მისი პოლიტიკის უარმყოფელ ფინანსური შესაძლებლობის მქონე ყველა მეწარმეს? თუნდაც იგივე გოგი თოფაძის მაგალითი ავიღოთ, რომელსაც სამამულო წარმოების განვითარებაში დიდი წვლილის შეტანისათვის ტაშს უნდა უკრავდნენ, ჩვენი ხელისუფალი კი ლაფს ასხამენ და დაჭერიან ემუქრებიან იმის გამო, რომ ხელისუფლების ეკონომიკურ პოლიტიკას მძაფრად აკრიტიკებს. სამაგიეროდ, რატომღაც მტკიცე პრინციპულობით არ უპირისპირდებიან მოქალაქეთა კავშირელები იმ მაფიოზურ კლანებს, რომლებმაც ათობით და ასობით მილიონი დოლარის კრედიტები შეჭამეს და ქვეყანას ორი მილიარდი დოლარის ვალი დაადეს კისრზე რატომღაც არ ებრძვიან ენერგეტიკულ მდვიას, რომელმაც ასობით მილიონი დოლარი მოინელა და თავს მშვენიერად გრძნობს. რატომღაც ნათეს არ ფენენ პრივატიზაციის იმ ბნელ საქმეებს, როცა მილიონობით დოლარის ღირებულებების სახელმწიფო ქონება მინაურმა თუ უცხოურმა მაფიამ ჩაღის ფსად შეიძინა. რატომღაც უკანასკნელი კაპიკების დაბრუნებაში არ ებრძვიან ათი ათასობით საკუთარ მოქალაქეს, რომელთა თანხაც თაღლითობით მიითვისეს ეთომ გაკოტრებულმა ბანკებმა და სააქციო საზოგადოებებმა. აღარას ვამბობ აფხაზეთისა და სამაჩაბლოს მეტად საცვო, სამარცხვინო დაკარგვას, რომლის გამო-

ძიებაც დანაშაულებრივად შეჩერებულია და ჩიხშია შეფენილი კიდევ უამრავი „რატომღაც“ არსებობს, რომლებზეც პასუხის გაცემას არ ცდილობს ჩვენი სანაქებო უმრავლესობა, მაგრამ მათ სცალიათ ფრიდონ ინჯიასათვის, რომლის მიერაც ნახელმძღვანელები კავშირგაბმულობის სისტემა ერთდერთი დარგია ქვეყანაში, რომელიც გამართულად მუშაობს და მიუხედავად ჩვენი ხალხის უმაგალითო სილატაკისა, მაინც ხელმისაწვდომი და მისაღებაა მოსახლეობისათვის. ეს რომ ასეა, გამაჩნდება ორგანიზაცია „თავისუფლების ინსტიტუტის“ მიერ პროვოცირებული „ასალ ქსელის“ წინააღმდეგ მოწყობილ საპროტესტო გამოსვლაში, რომელიც ისე ჩაფლავდა, რომ ამ ინსტიტუტის მესვეურებს მეტი დაფიქრება მართებთ რაიმე აქციის დაგეგმვისას, თორემ „ჩაფლავებულთა ინსტიტუტის“ სასურს მიიხვეჭენ.

და ბოლოს, ფრიდონ ინჯია თუნდაც იმით არის დასაფასებელი, რომ მისი ხელშეწყობით შექმნილი კავშირგაბმულობის კომპანიების მუშაობის ქართულეზი არიან. ამას ხაზს ვუსვამ არა ცუდად გაგებული ნაციონალიზმის გამო, არამედ იმიტომ, რომ ეს ქართული მუშაობის მიხედვით ფირმებში მხოლოდ საქართველოს მოქალაქეებს მიეძღვნება, რაც საქართველოს მოსახლეობის დასაქმების უზრუნველყოფისათვის აუცილებელია, თორემ გვიანას უცხოური ფირმები, რომლებიც თანამშრომლებს ძირითადად თავიანთი ქვეყნიდან იყვანენ. ამავე დროს, ის მოგება, რომელიც ქართველთა ფირმებს გააჩნია, ისევე საქართველოში რჩება, რაც ახალი ნაციონალური კაპიტალდამანდების საშუალებას ქმნის. ბევრი ისეა თვალაბმული ყალბად გაგებული საკაცობრიო დიდებულებით და ინტერნაციონალიზმით, რომ ადგილობრივი ძალებით ქართული წარმოების აღორძინება უმნიშვნელო საქმედ მიიჩნია. მათ აიწყდებთ, რომ დიდ ქართულ მამულომწიფეებს ილიას, აკაკის, გიგებაშვილის და სხვების საგანმანათლებლო და ქართული კულტურის აღორძინების საქმეში გვერდით ედგნენ ასევე დიდი მამულომწიფეები, ცნობილი ქართველი მეწარმეები — სარაჯიშვილი, ხოშტარია, ძმები ზუბალაშვილები და სხვები. თუ გვსურს, რომ საქართველო ჭეშმარიტად სუვერ-

ენული, ძლიერ სახელმწიფოდ იქცეს, მაშინ მისი ეკონომიკა უნდა გერდნობოდეს ადგილობრივი, ქართული წარმოებას, მიუხედავად სტრატეგიული მნიშვნელობის დარგები, როგორცაა ენერგეტიკა, კავშირგაბმულობა, ტრანსპორტი, სოფლის მეურნეობის ძირითადი დარგები და სხვა. ეს თუ ასე არ იქნება, მაშინ საქართველოს, როგორც ნაციონალურ სახელმწიფოს, საშიშროება შეექმნება. ამის შესახებ ბრძნულად ამბობს დიდი ილია — „ხმლით მოსულმა ვერა დაგვაგლო-რა, შრომით და გარჯულით, ცოდნით და სერხით მოსულნი — კი თან გაგვიტანს, ფეხ-ქვეშადაც მიწას გამოგვაციოს, სახელს გაგვიკრძოს, გაგვწყვეტს, სახსენებელი ქართველისა ამოიკვეთება, და ჩვენს მშენებელს ქვეყანას, როგორც უპატრონო საყდარს, სხვანი დეპატრონებინაო.“ ამ მოსაზრებიდან გამომდინარე, იმ სამეურნეო დარგებისა და სტრუქტურების უცხოელთათვის მიყიდვა და გადამარება, რომელთა რაციონალური რად ამუშავება ადგილობრივი ფინანსებითაც და კადრებითაც შესაძლებელია, მეტი რომ არ ვთქვათ, სრული სიბეცე და ეროვნული ინტერესების ფეხქვეშ გათელია. ამის ცოცხალი მაგალითია საქართველოს ენერგეტიკის უმნიშვნელოვანესი რგოლის — თელავის ასე ხელაღებით უცხოელებსათვის მიყიდვა. ბევრი რომ არ გაგავრძელო, საბოლოოდ ერთს ვიტყვი, რომ ქართულ მეწარმეს თითქმის ჯერ კარა, მხარდაჭერა სჭირდება. ფრიდონ ინჯია და მისი კომპანიები ქართულ მეწარმეთა კოორდირულ სუფლად აკეთებთ თავიანთ საქმეს ამ წერილის მიზანაც ვე იყო, რომ მათთვის თანადგომა გამოგვყავა.

გია თვალაშვილი

ეკონომიკური პირობებიდან გამომდინარე, უაქმი კალიან სხივად სცილდება გეგმებს

ახალი საგადასახადო კოდექსის ამოქმედებამ, ძირითადი საშუალებების გადაფასებამ, არსებულ ტარიფებსა და თვითღირებულებას შორის დისპროპორციამ მძიმე პირობები შეუქმნა კავშირგაბმულობის სანარმოებს. საქართველოს „ელექტროკავშირის“ გორის ტერიტორიულ ფილიალში, როგორც ცნობილი იყო, სხვებთან შედარებით უკეთესი მდგომარეობა გახლდათ. სამსახურად, წლის შედეგები არც თუ ისე სახარბიელოა. მიზეზი სავაჭრად ნათელია, გვესაუბრება გორის ტერიტორიული ფილიალის მმართველი **გივი სამადალაშვილი**.

ძირითადი საშუალებების აფასებამ ხარჯების დიდი რაოდენობით გაზრდა გამოიწვია. აქედან გამომდინარე, მომგებიანი სანარმო არარეგისტრირებული გახდა და ზარალიანად გამოჩნდა. თუკი ფინანსურ მდგომარეობას ამორტიზაციის ხარჯების დარიცხვის გარეშე დავიანგარიშებთ, სანარმო მომგებიანია.

არსებულ პირობებში დაწესებული ტარიფებით მიღებული შემოსავალი ვერ უზრუნველყოფდა განეული ხარჯების დაფარვას. აღნიშნულიდან გამომდინარე და კავშირგაბმულობის შესახებ

საქართველოს კანონის XIV მუხლის ფასებისა და ფასნარმოქმნის საფუძვლების შესახებ საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულების შესასრულებლად კავშირგაბმულობის მინისტრის ბრძანებით წინა ბრძანებებში შევიდა ცვლილებები და მიმდინარე წლის პირველი იანვრიდან შემოღებულია ადგილობრივი სატელეფონო მომსახურების ახალი ტარიფები. ბონის ტელეფონზე საბონეტო გადასახადი თვეში 80 თეთრის ნაცვლად გახდა 1 ლარი და 50 თეთრი, საბიუჯეტო ორგანიზაციებისთვის 3 ლარი, სამეურნეო ორგანიზაციები კი ისევ 10 ლარს იხდიან.

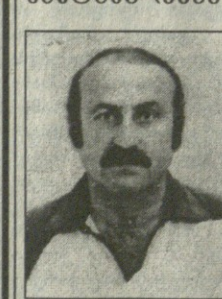
ელექტრონულ ატეცებს დღეს უთვალავი პრობლემა აქვს საქართველოში. მოძველებული, მწყობრიდან გამოსული აპარატურის შეკეთება დიდ დროს, ენერგიას და რაც მთავარია, დიდ თანხებს უკავშირდება. ეს კიდევ არაფერი, ელექტროენერგიით მომსახურება რომ მაინც იყოს ნორმალური. ელექტრონული ატეცის ფუნქციონირებაზე საუბარი ელენერგიის ასეთი უხარისხო მონოდების პირობებში სასაცილოც კია. ამ თემაზე საუბრისას საქ. ელექტროკავშირის გორის ტერიტორიული ფილიალის ეკონომისტმა

ქალბატონმა **ცინია საბაშვილი** გულისტკივილით აღნიშნა, კიდევ თუ ასე გაგრძელდა, ჩვენ სრული კრახის წინაშე აღმოვჩნდებით. ეს კიდევ არაფერი (!) პრობლემები უფრო რთულდება ანუხებს აღნიშნულ კვანძს. საბიუჯეტო ორგანიზაციებიდან დიდი დებიტორული დავალიანების ამოღების გზები არ ჩანს. დებიტორებიდან 70% საბიუჯეტო ორგანიზაციებზე მოდის, სულ დებიტორული დავალიანება 51000 ლარი გახლავთ, აქედან 26000 პრეზიდენტის რწმუნებულის აპარატისაა.

პრობლემებზე კარგა ხანს ვისაუბრეთ, მათი გადაჭრის გზები, რაღა თქმა უნდა, ამ საუბრისას არ გაჩნდებოდა, ისევე სამომავლო გეგმებს მივუბრუნდით. — წინასწარი პროგნოზებისგან თავს ვიკავებ. ძალიან ხშირად ეკონომიკური პირობებიდან გამომდინარე ფაქტურ გეგმებს სცილდება. ამიტომ, ჩემი აზრით, დრო ყველაფერს იტყვის, რა, როდის და როგორ იქნება — გვიტონრა ბატონმა გივიმ. ცვლილებები ისევე მოსალოდნელია. დრო მართლაც ყველაფერს იტყვის.

ნინო ბაიშვილი

ზახტანბ (გვაჭი) ბაჩჩილიაშვილის ზახსენება

შენი დაბადებიდან საუკუნის ნახევარი გასულია, ვახო! გულში ცრემლებად ირეცება ეს მრგვალი იშბილე 13 თებერვლი: „თარს რიცხვში ვარ დაბადებულიო, — სინანულით აღმოვხვდა. არა, დემოს როდი სცოდავდი, შენს ავადმყოფობას უცხადებდი ბრძოლას... როგორ არ ეცადე, მაგრამ ვერ გაიხანგრძლივე ზეგნერი დღეები თვალებში, ვერ დატკბი ერთდერთი ქალიშვილის მომავალი წარმატებებით, მიგვატოვე კეთილი ადამიანების იმედად და გვეგზარება შენი განვლილი ცხოვრებით კაცურ-კაცობის სახელით და რწმენით, რომ იგრძნობ ჩვეს სუნთქვას, იმედს, მისწრაფებას... ზამთრის ამ ცივ დღეს ჩამოგვადგებით სასიამოვნო ლოდთან, შენც მოგვიყვები გაყინული სამარის სიზმრებს... თუ დაგვათსებს დარდი და სევდა, ჩამოგვყრდნობით, ჩვენი კედელი! მაგრამ იმ ნაპრაღს რა ამოავსებს, რაც ჩვენს შორის ზღვრად გადებულა! სანთლებს აგინებთ და მის მკრთალ შუქზე მოგვიყვებით აქაურ ამბებს, დაბადების დღეს მოგილოცავთ, ძვირფასო მეუღლე და საყვარელი მამაჲ!

მეუღლე და ქალიშვილი

ლევან თხილაშვილის ხსოვნას

შენი სახით კარგი ქართველი გაჟაჟი წავიდა ამ ქვეყნიდან, ლევან! კარგი თვახის პატრონი, კარგი შეიღების კარგი მამა, როცა ყველაზე მეტად სჭირდებოდა შენს მეუღლესა და შენს შვილებს, სრულიად უდროოდ გამოეცალე მათ ამ ცხოვრებიდან და დატოვე უდიდესი ტკივილი, ცრემლი და მონატრება.

შენი მეგობრები და მათ შორის ჩვენც გუერთდებით შენი დაკარგვით გამოწვეულ უდიდეს მწუხარებას. ნათელ-მირიონი არ მოგკლებოდეს იმქვეყნიურ სხუფველში და მსუბუქი ყოფილიყოს შენთვის ქართული მისა. გია თვალაშვილი, ბონდი მაცაბერიძე

განცხადება

12 თებერვალს, პარასკევს, დღის ორ საათზე გაზეთ „საქართველოს“ საკონფერენციო დარბაზში მოეწყობა დისკუსია თემაზე „საქართველო — აღმოსავლეთი თუ დასავლეთი? ძირითადი მომხსენებელი პროფ. გურამ ყორანაშვილი. მისთვის მიიღეთ მონაწილეობა დისკუსიაში. მისამართი: პუშკინის ქ. №5. მეორე სართული.

მთავარი რედაქტორი
სერგო ჯანაშია

რედაქციის მისამართი:
თბილისი, თაყვისუფლავის მოედანი, აუზიონის ძ. 5
გაზეთის ინდექსი 66447

გაზეთის დირექტორი: ელგუჯა ჩხაიძე
რედაქცია: გია თვალაშვილი (რედაქტორის მოადგილე), ზაზა აღაშვილი (კომპიუტერი დირექტორი), კობა კაპანაძე (სამართლის დირექტორი), პოლიტიკის განკ. გამგე), გიორგი ლალიაშვილი (რეალიზაციის განყოფილების გამგე), პორმასპონდენტები: ნანა ძველია, მანანა ლოხაძე, კობა ბრეგვაძე, ქეთი ჩაღუნელი, ქეთი გეგაძე, ხათუნა ხატიაშვილი, ნათია ჭანტურია, იზოლდა ცირაძე.

გაზეთი ხელმძღვანელობს თავისუფალი პრესის პრინციპებით. გამოქვეყნებულ მასალებზე პასუხს აცხადებენ